

WILDLIFE FOTOGRAFIE

Patrick Gijsbers

Fotografie-reizen.nl

Wildlife fotografie

Niets uit deze opgave mag worden gekopieerd,
overgenomen of gepubliceerd zonder schriftelijke
toestemming van de auteur.

© 2021-2024 – Fotografie-reizen.nl – Patrick Gijsbers

Index

Voorwoord	6
Beginnen met wildlife fotografie	7
Goede voorbereiding	8
Apps	10
Merlin	10
Obsidentify	11
Maps.me	11
WeatherPro	11
Fototool	11
Beste tijdstip om te fotograferen	12
Observeer dieren	14
Voeren	17
Vogelkijkhutten & fotohutten	19
Fotograferen vanuit een schuiltent	21
Fotograferen vanuit de auto	23
Fotograferen vanaf de boot	24
Juiste kleding	25
Fotosafari Kenia & Tanzania	26
Wat voor lens gebruik je	27
Telelens	27
Teleconverter	28
Macrolens	29
Tussenringen	31
Omkeerring	32
Voorzetlens	33
Statief, monopod of uit de hand?	34
Fotografeer in RAW	37
Snel geheugenkaartje	39
Compositie	41
Fotografeer op ooghoogte van het dier	44

Fotografeer op het juiste moment	45
Burst mode	46
Diafragma	47
Scherptediepte	51
Wildlife fotografie in Costa Rica!	55
Sluitertijd	56
Panning	59
ISO	60
Vibratiereductie/beeldstabilisatie	63
AF Begrenzer	64
Scherpstelpunt / Autofocus	65
AF-ON / Back Button Focus	71
ETTR	72
Belichtingscompensatie	73
Witbalans	75
Fotoreis Madagaskar: Must voor elke fotograaf	77
Polarisatiefilter	78
Fotograferen in de dierentuin	81
Walvissen en dolfijnen fotograferen	84
Reptielen fotograferen	90
Amfibieën fotograferen	96
Insecten fotograferen	101
Detailfotografie	106
Groepsfoto	108
Vertel een verhaal	109
Wildlife Fotografie in het donker	110
Blijf oefenen	114
Fotoreizen naar Helgoland in winter en zomer	115

Voorwoord

Wildlifefotografie is in mijn ogen een van de mooiste vormen van fotografie. Tegelijkertijd is het er ook een met enorme uitdagingen. Wildlife poseert niet. Een dier gaat niet zitten, zoals jij dat wil en op de plek waar je wil. En van even stilzitten lijken ze ook nooit gehoord te hebben. Allemaal dingen die je niet in de hand hebt en de uitdaging groot maken. Maar daarnaast... Er zijn ook nog eens zoveel camera-instellingen mogelijk, dat je soms niet weet welke je moet kiezen. Met dit e-book Wildlifefotografie hoop ik iedereen daarmee in de juiste richting te sturen zodat je thuiskomt met WOW foto's.

Blijf of word ook zeker lid van onze altijd interessante Fotografie-reizen.nl nieuwsbrief om in de toekomst ook onze andere e-books geheel gratis van ons te ontvangen. Ook ontvang je via onze nieuwsbrief altijd als eerste de informatie over onze nieuwe fotografiebestemmingen in binnen- en buitenland en zie je direct wanneer er weer een nieuwe interessante tip over fotografie op onze website verschenen is.

Geniet van het fotograferen en ik wens jullie prachtige wildlifefoto's toe.

Patrick Gijsbers

Beginnen met wildlife fotografie

Al het begin is moeilijk zegt men. En dat is ook het geval met wildlife fotografie. Begin daarom eerst op een plek dicht bij huis. Heb je een tuin of een park om de hoek dan is dit vaak een uitstekende plek om rustig te beginnen en te oefenen. Vaak vind je hier verschillende soorten vogels en soms ook eekhoorntjes. De dieren in het park zijn ook redelijk gewend aan de nabijheid van mensen, waardoor je ze redelijk dicht kunt benaderen en fotograferen. Perfect om mee te beginnen dus. Ook een kinderboerderij of dierentuin is natuurlijk een uitstekende plek om hier mee aan de slag te gaan.

De eerste stap is om alle instellingen van de camera onder controle te krijgen. Weten waar de knoppen voor dienen en hoe je de juiste instellingen krijgt is essentieel voor mooie wildlife foto's. Eenmaal thuis bekijk je de resultaten op de computer. Bekijk dan alle foto's aandachtig. Ook de foto's die niet goed zijn. Zeker de foto's die niet goed zijn. Kijk en achterhaal waarom de foto niet goed is. Is de foto scherp en klopt de belichting? Was de sluitertijd snel genoeg? Juiste diafragma? Is er scherpgesteld op het juiste punt? Was de ISO-waarde juist? Als je weet wat er mis is gegaan dan kan je daar lering uit trekken en dit de volgende keer voorkomen.

Je zal zien dat wanneer je de camera beter en beter beheerst en regelmatig je foto's kritisch bekijkt, je grote stappen vooruit maakt. En vooral niet opgeven en doorgaan.

Goede voorbereiding

Er zijn vele manieren om op pad te gaan om wildlife te fotograferen. De keuzes zijn bijvoorbeeld fothutten, vogelkijkhutten, al wandelend fotograferen of bijvoorbeeld vanuit je auto. Maar het maakt niet uit, waar je ook fotografeert, succes behaal je vooral door jezelf goed voor te bereiden.

Bepaal van tevoren goed wat je wilt gaan fotograferen. Zoek vooraf uit waar je de beste kans hebt om het door jou gekozen dier te fotograferen. Zeehonden leven niet in een bos en eekhoorns zwemmen niet in zee. In welke leefomgeving komt het dier wat je wil fotograferen voor. Zit het dier vaak bij het water? Wat voor voedsel eten ze? Wat voor leefomgeving komen ze voor? Wat voor geluid maken ze?

Veel dieren hoor je eerder dan dat je ziet. Vogels verraden zich vaak door het fluiten. Soms ruist er iets door het struikgewas, het is unne... Als je dus op zoek gaat naar een bepaalde diersoort dan is het handig om te weten hoe de soort klinkt zodat je hem herkent als je hem hoort. Het zoeken naar dieren doe je dus niet alleen met je ogen maar vooral ook met je oren.

Als je op zoek gaat naar dieren kijk dan ook zeker op de website www.waarneming.nl of www.waarnemingen.be. Op deze website kan je uitgebreid zoeken op soorten en de regio's waar ze het meest zijn waargenomen door middel van gepubliceerde kaartjes.

Op bovengenoemde sites kan je ook je eigen waarnemingen plaatsen. Je krijgt dan uiteindelijk ook een steeds langer wordende lijst van de soorten vogels die je hebt waargenomen. Plaats alleen nooit de broedlocaties van de vogels om verstoringen te beperken. Zeker als het gaat om de meer zeldzame soorten. Niet elke fotograaf plaatst helaas het belang van het dier voor het maken van een mooie foto. Maar gelukkig doe jij dat natuurlijk wel. Toch?

Een andere goede site voor Nederland is de Vogelatlas. Ook hier is veel informatie te vinden over vogels en waar ze te vinden zijn.

Apps

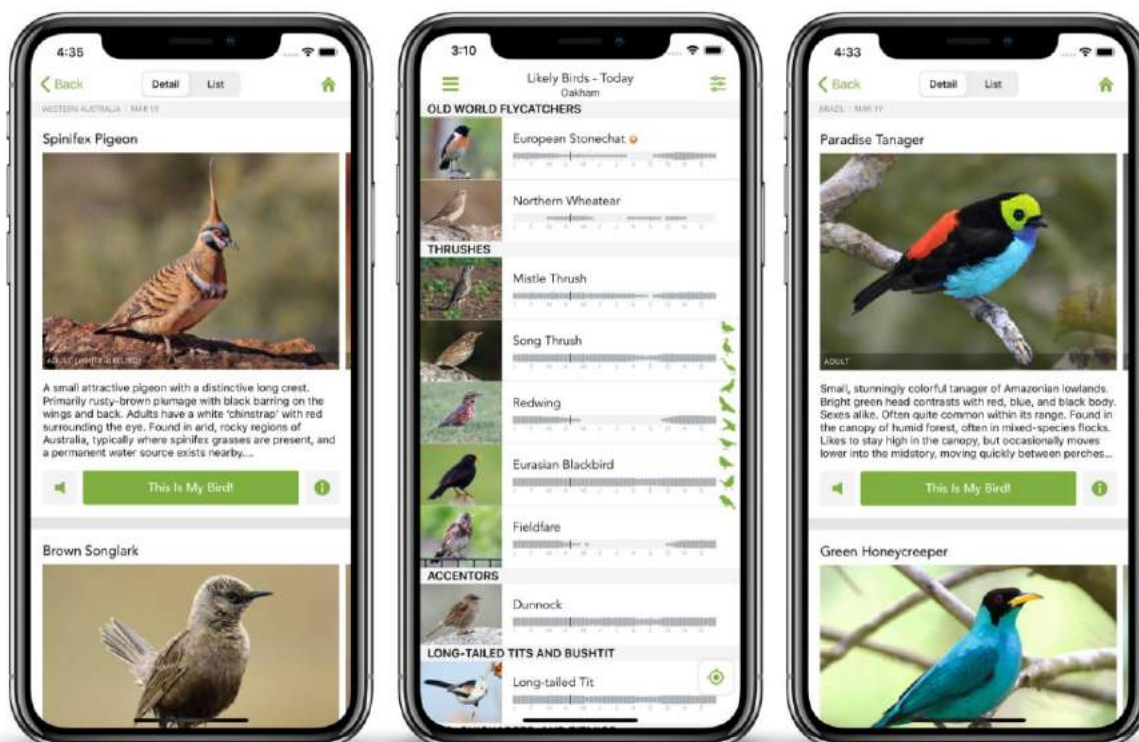
Bij een goede voorbereiding hoort ook gebruik van goede apps. Hieronder vind je enkele interessante apps die je verder kunnen helpen.

Merlin

Een fantastische gratis app is Merlin. Na installatie van de App op je telefoon kun je diverse 'birdpacks' downloaden waarin nagenoeg alle vogels van deze regio terug te vinden zijn. Zo ook bijvoorbeeld alle vogels van Europa. De app heeft ook fotoherkenning. Weet je niet het soort vogel die je gefotografeerd hebt dan kan je een afbeelding hiervan uploaden in Merlin waarna de App met vrij grote zekerheid aangeeft om wat voor vogel het gaat. Vaak gaat dit zelfs al goed als je gewoon een foto maakt met je telefoon camera vanaf het schermje van je camera. Naast foto's heeft de Merlin app ook nog eens van de meeste vogelsoorten geluidsopnames van de zang waardoor het herkennen nog eenvoudiger wordt.

Een ander voordeel van Merlin is dat je dus niet meer de hele dag een veldgids mee hoeft te zeulen. Camera apparatuur is al zwaar genoeg. Deze app is beschikbaar voor zowel iOS als Android.

Klik [hier](#) voor de site van Merlin.

Obsidentify

Ook gratis is de app Obsidentify. Deze app van waarnemingen.nl herkent niet alleen vogels maar ook diverse soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen en wilde planten uit noordwest Europa. Deze app wordt continu verbeterd en herkent meer en meer soorten. Hij is beschikbaar in de appstore voor zowel Android als iOS.

Maps.me

Eveneens een gratis app wat veel weg heeft van Google Maps. Het voordeel van Maps.me ten opzichte van Google Maps is dat veel meer wandelpaden staan aangegeven in de app en ook veel vogelkijkhutten zijn erin te vinden. Mocht je een interessante fotolocatie hebben gevonden dan kan je deze locatie simpelweg voor jezelf markeren en altijd weer terugvinden.

De kaarten zijn op basis van Openstreet Maps en worden zeer regelmatig geüpdatet. De app is beschikbaar voor zowel iOS als Android.

Klik [hier](#) voor de Maps.me website.

WeatherPro

Ook met wildlife fotografie is het altijd prettig om te weten hoe de weersverwachtingen zullen zijn. WeatherPro is een goede en uitgebreide weerapp die je altijd op de hoogte houdt. Sommige dieren, zoals bijvoorbeeld kikkers, laten zich vaak tijdens of na regenbuien makkelijker zien.

Deze app is beschikbaar voor zowel iOS als Android.

Klik [hier](#) voor de WeatherPro website.

Fototool

Een gratis app voor Android waarbij je de beschikking krijgt over allerlei handige tools om dingen te berekenen voor je camera. Zo heeft Fototool onder meer een Depth of Field calculator om je scherptediepte te berekenen. De app is te verkrijgen via de Android Appstore.

Beste tijdstip om te fotograferen

Voor het mooiste licht ga je de eerste uren na zonsopkomst en de laatste uren voor zonsondergang op pad. De zon staat laag aan de horizon en geeft nog een warme kleur met vaak een mooie gouden gloed. Je zal dan al vóórdat de zon opkomt op de juiste locatie moeten zijn om foto's te maken met dit mooie licht en ook ruim op tijd weer op locatie voordat de zon weer onder gaat.

Toch betekent dit zeker niet dat je de rest van de dag geen wildlife kan gaan fotograferen. Het gedrag van vogels vastleggen kan ook prima overdag. Gedurende de warme zomermaanden zijn de vogels overdag niet heel actief. Maar in het voorjaar zijn de vogels bijvoorbeeld druk bezig met baltsen en het bouwen van de nesten. Als de jongen uit het ei komen moeten ze de hele dag gevoed worden en zijn de ouders continu op zoek naar eten en vliegen af en aan naar het nest. Indringers moeten worden verjaagd. Kortom, veel activiteit dus. Het nadeel van overdag fotograferen is wel dat het licht vaak harder is door de felle zon, waardoor de contrasten op de foto's groter zijn.

Het voorjaar is in Nederland sowieso de meest interessante periode voor wildlife fotografie. De hele dierenwereld komt weer tot leven. De kikkers en padden gaan op zoek naar partners voor de voortplanting. Padden trekken hiervoor in grote getalen richting plassen en poeltjes. En ook de salamanders laten zich weer zien.

Leeuw in Etosha National Park in Namibië. Nikon D810 – 400mm – f/5.6 – 1/1600 – ISO200

De zomerperiode is wellicht de minst aantrekkelijke periode om wildlife te gaan fotograferen. Het is vroeg licht. Veel dieren zijn dan erg vroeg actief en je moet voor dag en dauw op pad. Veel vogels zitten in deze periode dan ook in de rui en trekken zich overdag wat meer terug. Het is dan wel het perfecte moment om bijvoorbeeld in de duinen en heide de verschillende soorten reptielen die in Nederland voorkomen te vinden.

Het najaar in Nederland is ook weer erg interessant voor wildlife fotografie. Trekvogels zijn weer in grote aantallen aanwezig en herten willen weer indruk maken op de vrouwtjes en het burlen begint. Veel knaagdieren zijn actief op zoek naar zaden en noten om nieuwe voorraden aan te leggen.

De wintermaanden zijn vaak weer een stuk rustiger. Er is relatief weinig activiteit omdat veel dieren zich terugtrekken voor een winterslaap. Vogels zoeken beschutting tegen de kou en verlaten de beschutting voornamelijk om op zoek te gaan naar eten. In deze periode laten o.a. meesjes, mussen, roodborstjes en merels zich makkelijk fotograferen rondom de huizen, waar ze op zoek zijn naar plekken waar mensen vogelvoer buiten hebben geplaatst.

Damherten op de Veluwe - Nikon Z 7II – 120mm – f/9 – 1/250 – ISO500

Observeer dieren

Vaak wil je zo dicht mogelijk bij een dier komen om deze nog beter op de foto te kunnen zetten. Het allerbelangrijkste om hierbij om altijd in het achterhoofd te houden is dat je moet proberen om het dier absoluut niet te verstoren in zijn dagelijkse bezigheden en ook niet de hele omgeving plat te walsen op zoek naar het perfecte plaatje. En, zoals verderop in het hoofdstuk scherptediepte beschreven is, hoe dichter je bij een dier komt des te minder scherptediepte je hebt. Dus... het is niet altijd nodig om zo dicht mogelijk bij een dier te komen.

Mocht de mogelijkheid er wel zijn om een dier tot dichtbij te benaderen doe dit dan niet door gewoon recht op het dier af te lopen. Dit komt bedreigend over, waardoor het dier al snel zal vertrekken, zeker als je met meerdere fotografen bent. Je kunt al makkelijker dichterbij komen door zijwaarts te lopen al kijkend naar het dier door de camera. Maar geef dieren ook de tijd om even aan je te wennen. Ren er niet meteen als een dolle op af. En blijf ook altijd zo stil mogelijk.

Deze Jan van Gent maakte telkens dezelfde vluchtroute om terug te keren naar zijn nest op de grond. Door het herkennen van het patroon was het heel eenvoudig om te bepalen waar de vogel zou gaan landen om vervolgens deze foto te maken.

Jan van Gent in [Helgoland](#) - Nikon D810 - 210mm - f/8 - 1/800 - ISO200

Observeer goed het gedrag van dieren. Wat doen ze? Waar gaan ze zitten? Is er interactie onder de dieren? Veel diersoorten hebben een favoriet stekje om elke keer opnieuw te gaan zitten. Veel vogels uit de vliegenvanger familie doen dit bijvoorbeeld. Ze gaan op hun favoriete takje zitten, wachten tot er een insect voorbijkomt. Pakken het uit de lucht en gaan weer terug op hetzelfde takje zitten. Kijk wat voor routes ze gebruiken. Vogels hebben vaak dezelfde aanvliegroutes naar hun plekje. Zoogdieren maken vaak gebruik van dezelfde paden. Kikkers gaan graag terug op hetzelfde plekje zitten als ze uit het water komen. Door dit gedrag goed in de gaten te houden kan je veel beter inspelen op situaties om uiteindelijk die topfoto te maken.

Als je ziet dat de vogel op een nest zit, houd dan voldoende afstand van het nest en doe geen poging om dichterbij te komen. Ook al is het verleidelijk om de eieren of de jongen op het nest op de foto te zetten: doe het niet. Eieren moeten een bepaalde minimum temperatuur behouden om uit te komen. Verstoor je het nest en blijven de volwassen vogels te lang weg, dan ben je er verantwoordelijk voor dat deze jongen nooit geboren zullen worden. Als er al jongen zijn en je verstoord/verjaagd de ouders zijn de jongen kwetsbaar en ze krijgen geen voedsel. De jongen moeten de hele dag door namelijk gevoerd worden om te overleven. Zie je ergens nestkastjes hangen, laat ze dicht en kom niet in de verleiding om deze eventjes te openen.

Veel vogels hebben vaak een vaste plek waar ze naar terug keren. Zo hebben IJsvogels ook voor jonge zoogdieren geldt eigenlijk hetzelfde. Zie je bijvoorbeeld ergens een jong hertje, laat het kalje met rust. Ze ligt verscholen en wacht tot haar moeder weer terugkomt. Verstoor je dit dan is er een kans dat het jong er vandoor gaat en gescheiden wordt van de moeder. Aanraking is ook uit den boze. De geur van mensen kan ervoor zorgen dat het jong in de steek gelaten wordt.

Met kikkers en padden zijn mensen snel geneigd om het dier op een mooiere plek te zetten voor de foto's. Laat ze gewoon zitten waar ze zitten. Het verplaatsen van bijvoorbeeld een boomkikker voor een mooie foto lijkt aanlokkelijk, maar is voor de kikker zeer schadelijk. Kikkers hebben een gevoelige huid, onze huid heeft naast een andere pH-waarde ook vaak chemicaliën van cosmetica, zeep, zonnebrandcrème, insectenspray en eventuele schimmels op zich. Allerlei zaken die voor de kikkers schadelijk zijn. Zoals eerder genoemd gaan kikkers graag op dezelfde plek zitten. Observeer dus waar ze graag zitten en ga daar fotograferen. De kikker heeft niet voor niets deze plek uitgezocht. Dit is zijn leefomgeving.

Ook verschillende insecten zijn gewoontedieren. Libellen en waterjuffers gaan graag aan uiteinden van een dunne tak in de buurt van water zitten. Als ze wegvliegen keren ze ook vaak weer terug naar dezelfde plek. Bijen, hommels en vlinders zitten graag op bepaalde soorten bloemen. Observeer en je leert al snel waar je ze kunt vinden. Met wildlife fotografie heb je daar veel profijt van.

Boomkikker bij de Amsterdamse Waterleidingduinen – Nikon Z 7II – f/12 – 1/250 – ISO640

Voeren

Veel fotografen maken helaas te pas en te onpas gebruik van voer om dieren te lokken. Al snel hoor je dat het geen kwaad kan om bijvoorbeeld eenden of meeuwen te lokken met brood. Het tegendeel is waar. Brood bevat te veel zouten en zijn uiteindelijk schadelijk voor de nieren van de vogels. Als het brood dan ook nog eens beschimmeld is, kunnen de gevolgen nog groter zijn. Daarnaast vervuult dit het water. Voor meer informatie hierover klik [hier](#).

Ook vogelzaad achter takken verstoppen om vogels te lokken is niet te adviseren. Niet alle zaden worden door alle vogels gegeten en de zaden kunnen ontkiemen met als gevolg dat er plantensoorten gaan groeien die helemaal niet in dat gebied thuishoren. Inheemse plantensoorten waarvan de vogels hun voedsel krijgen worden hierdoor soms verdrongen.

Vogels zijn ook gek op pindakaas. Maar de pindakaas uit de supermarkten zit net zoals in brood te veel zout. Er is speciaal zoutloze vogelpindakaas verkrijgbaar die wel geschikt is en met verschillende voedzame toevoegingen zoals meelwormen. Maar, wil je gebruik maken van vogelvoer doe dit dan alleen in je eigen tuin en alleen het juiste voer in de juiste periode dat het door de vogelbescherming geadviseerd wordt. Je kunt dit terug vinden op hun website [Vogels voeren | Vogelbescherming](#). Ook kan je hier allerlei soorten voeding aanschaffen.

Voor zoogdieren geldt dit net zo. In de Amsterdamse Waterleiding Duinen is het eenvoudig om vossen te fotograferen. Niet omdat er hier nu zo veel meer vossen zitten dan in andere gebieden in Nederland maar simpelweg vanwege het feit dat er mensen zijn die er geen enkel kwaad in zien om de dieren te voeren met bijvoorbeeld worst en eieren. Waar op andere plaatsen in Nederland en België vossen meestal pas te voorschijn komen als de zon onder is en de kans om mensen tegen te komen kleiner is, lopen hier de vossen overdag achter de mensen aan. Dit doen ze in de hoop om eten te krijgen. Eten dat vaak niet geschikt is voor de vos en ten koste kan gaan van zijn gezondheid maar ook zelfredzaamheid.

Mocht je egels in de tuin hebben dan is het verleidelijk om een schaaltje melk klaar te zetten. De egel is er gek op, maar wat veel mensen niet weten is dat egels lactose intolerant zijn. Ze kunnen de lactose niet verteren en krijgen hiervan hevige diarree.

Alles voor het perfecte plaatje, maar wel op een verantwoorde manier.

Vos bij de Amsterdamse Waterleidingduinen – Nikon Z 7II – 400mm – f/10 – 1/500 – ISO640

Vogelkijkhutten & fotohutten

Een van de volgende stappen om aan de slag te gaan met wildlife fotografie zijn de vogelkijkhutten. Op internet zijn eenvoudig diverse vogelkijkhutten te vinden vanwaar je vanuit een beschutte omgeving prima aan de slag kunt met fotografie. Nadeel van de vogelkijkhutten is natuurlijk wel dat je het deelt met andere mensen en dat er ook vaak mensen komen die gewoon even komen kijken en geen rekening houden met anderen, luid pratend de hutten betreden om vervolgens verbaasd tot de conclusie te komen dat er helemaal geen vogels te zien zijn. Op de website <https://vogelkijkhut.nl> vind je een overzicht van een groot aantal vogelkijkhutten in Nederland. Op www.natuurenbos.be zijn vogelkijkhutten in België te vinden.

Een andere optie is om gebruik te maken van fotohutten. Deze hutten schieten momenteel als paddenstoelen uit de grond. Fotohutten staan op privéterreinen en kunnen voor een hele dag of soms voor dagdelen worden afgehuurd. Fotohutten zijn er in diverse kwaliteiten. Eenvoudige hutten tot luxe hutten met verwarming en toilet. Op <https://fotohutfotografie.nl/> zijn een flink aantal fotohutten te vinden in Nederland en België.

Grote bonte specht vanuit een fotohut – Nikon Z 7II – 340 mm – f/6.3 – 1/3200 – ISO2500

Bij fotohutten worden de vogels vaak gelokt met allerlei soorten voer. Dit voer wordt alleen door de eigenaren van de fotohutten geplaatst en bij een goede fotohut wordt alleen voer geplaatst wat geschikt is. Ga ook hier dus niet zelf voeren. Het voordeel van een fotohut is dat door het beschikbaar stellen van voedsel er vaak veel en ook veel soorten dieren te vinden zijn. Het merendeel van de dieren bij een fotohut zijn vogels, maar bij sommige hutten laten zich bijvoorbeeld ook regelmatig boommarters en dassen zien. In een fotohut heb je dan ook al snel een hele serie mooie foto's. Nadeel is wel dat door de setting vaak te zien is dat de foto geschoten is vanaf een fotohut. Aan deze setting is door de eigenaren van een fotohut vaak wel veel aandacht besteed, waardoor het er wel zo natuurlijk mogelijk uitziet.

Mocht je gebruik willen maken van een fotohut dan kan je er vanuit gaan dat deze vaak druk bezet zijn en dat het niet altijd even makkelijk is om een beschikbare datum te krijgen voor een reservering.

Groenling vanuit een fotohut – Nikon Z 7II – 500mm – f/6.3 – 1/5000 – ISO2500

Fotograferen vanuit een schuiltent

Wil je het echt heel serieus gaan aanpakken dan kan je op zoek gaan naar een schuiltent. Een schuiltent is verkrijgbaar in allerlei soorten en maten. Ze zijn altijd gecamoufleerd en de betere tenten zijn wind- en waterdicht. Let er wel op dat je een schuiltent uitzoekt, die bedoeld is voor de fotografie en niet voor de jacht.

Het voordeel van een schuiltent is dat dieren al heel snel de nabijheid van de tent accepteren en weer verder gaan met hun dagelijkse bezigheden. Mocht je gebruik maken van een schuiltent zorg er dan voor dat je er 1 hebt met een kijkhoek van 360 graden zodat je helemaal rondom kunt fotograferen. Deze hebben afsluitbare openingen aan alle zijdes. Eentje met voldoende ruimte binnenin zodat je ook nog je spullen kwijt kunt.

Schuiltent mee, stoeltje mee, koffie bij de hand en je kan comfortabel fotograferen in je eigen mobiele fotohut. Hoe mooi is dat. Informeer wel of de plek waar je wil gaan zitten toegankelijk is. In bossen mag je nergens van de paden en stukken grond zijn vaak privé.

Zomaar willekeurig ergens een schuiltent neerzetten is overigens ook niet handig. Ook hierin is vooronderzoek belangrijk. Zijn er op de plek waar je de schuiltent wil plaatsen sporen van dierenleven te zien? Zijn er veelgebruikte looproutes van dieren te zien? Is er voedsel aanwezig voor dieren? Een waterplas met daaromheen veel sporen van dieren is een voorbeeld van een uitstekende plek om de hut op te zetten.

Ook is het handig om een schuiltent meerdere dagen op dezelfde locatie te laten staan zodat dieren gewend zijn aan dit vreemde object wat plotseling in hun leefomgeving staat. Zodra de dieren eraan gewend zijn geraakt en doorhebben dat het geen gevaar voor ze oplevert gaan ze weer rustig verder met hun dagelijkse bezigheden.

Bij het plaatsen van een schuiltent is het ook handig om de tent te plaatsen uit het zicht van willekeurige voorbijgangers. Nieuwsgierig als sommige zijn komen deze kijken wat het is en waarom deze er staat, waardoor de dieren ook meteen verstoord worden. Een andere mogelijkheid is dat men er met de tent vandoor gaat.

Bij de aanschaf van een schuiltent zijn er ook een paar dingen die meespelen. Bijvoorbeeld het materiaal. De lichtgewicht polyester tenten maken meer geluid door de wind dan zijn katoenen tegenhangers die als nadeel hebben dat ze wat zwaarder zijn. Neem een tent met voldoende ruimte, zodat als je van positie wisselt niet tegen de tent aanstoot en binnen in de tent alles omgooit. Een tent moet voldoende licht doorlaten zodat je de camera kunt bedienen en mag niet te transparant zijn omdat je anders zichtbaar bent, want dan had je net zo goed zonder schuiltent ergens kunnen gaan zitten.

Fotograferen vanuit de auto

Ook fotograferen vanuit de auto is perfect voor wildlife. Vanaf rustige landweggetjes of zandpaden naast open velden kan je zo regelmatig roofvogels fotograferen. En ook is het op verschillende plekken mogelijk om redelijk dicht aan het water te parkeren. Voor veel vogels gaat er van auto's minder gevaar uit dan van mensen, dus het is een perfecte mogelijkheid om vanuit te fotograferen.

Parkeer je auto zo dat je goed zicht hebt op de plek waar de vogels zitten. Hou uiteraard je raam open al voordat je stopt om te gaan fotograferen en gebruik voor je camera een rijstzak, die je laat rusten op de deurpost. Heb je geen rijstzak dan zou je het portier kunnen beschadigen. Mocht je geen rijstzak bij de hand hebben kan je bijvoorbeeld ook een kussentje of een shirt gebruiken. Rij uiteraard niet met de auto kwetsbare bermen in.

Als je voor zonsopkomst op pad gaat kun je de auto aan een grasveld parkeren welke gelegen is aan de rand van een bos. Hier heb je vaak reële kans om reeën en herten te fotograferen als deze in dat gebied veel voorkomen. Ook tijdens het fotograferen vanuit de auto geldt weer dat je geduld moet hebben.

Fotograferen vanaf de boot

Ook vanaf de boot is het prima wildlife fotograferen. Zit je op een kleine boot op smallere rivieren dan heb je altijd te maken met het deinen van de boot en zal je ook met je sluitertijd weer omhoog moeten om die haarscherpe foto's te kunnen maken. Over sluitertijd verderop in het boek meer.

Vaar je op open zee met een grotere boot dan is het ook zeker de moeite waard om de camera erbij te pakken. Vaak zal je zien dat er achter de boot diverse soorten zeevogels zoals meeuwen en stormvogels meevliegen. Vaak hangen de vogels achter of naast de boot in de hoop dat er vissen aan het wateroppervlakte verschijnen door de stuwing van de boot. Het mooie hiervan is dat deze vogels vaak meevliegen in ongeveer dezelfde snelheid als de boot vaart. Dit maakt het fotograferen van deze soorten vogels in vlucht een stuk eenvoudiger.

Deze pelikaan vloog op ongeveer gelijke snelheid mee met de boot. Hierdoor was het vrij eenvoudig om de vogel in vlucht vast te leggen.

Roze Pelikaan in Walvisbaai Namibië - Nikon D810 - 400mm - f/5.6 - 1/8000 - ISO 640

Juiste kleding

Het dragen van juiste, donkere kleding, is met het fotograferen van wildlife het advies. Het hoeft niet direct camouflagekleding te zijn, maar draag geen kleding met felle kleuren. Dieren in tuinen en parken trekken zich daar vaak weinig van aan, maar vogels in rustigere gebieden die minder gewend zijn aan mensen zijn hier wel 'gevoeliger' voor.

Het is zeker niet zo dat met camouflagekleding of donkere kleding het dier niet doorheeft dat er mensen in de buurt zijn. Hij denkt zeker niet dat er een struik met een camera loopt. Maar van felle kleuren gaat naar vogels, en dieren in het algemeen, van nature meer gevaar uit.

Daarnaast is het handig om te zorgen voor kleding met voldoende zakken, zodat je veel accessoires die handig zijn direct bij de hand kunt hebben, zoals extra accu's, geheugenkaartjes, lensdoekjes en een regenhoes om je camera te beschermen tegen regen.

Ook kan waterdichte/waterafstotende kleding handig zijn, omdat je wellicht regelmatig op de grond zult zitten of liggen om te fotograferen. Neem, als je dit niet hebt, eventueel een vuilniszak of matje mee, zodat je op de grond kunt zitten liggen om te fotograferen. In de praktijk zul je echter de moeite hiervoor niet zo snel nemen omdat dit tijd kost, en het dier niet rustig blijft wachten tot jij eindelijk eens klaar bent met het voorkomen dat je vies wordt.

Fotosafari Kenia & Tanzania

De Fotosafari Kenia-Tanzania belooft zeer spectaculair te worden. Je bezoekt alle grote en beroemde parken van deze beide Afrikaanse landen. Een fotoreis boordevol safari dagen om het unieke wildlife vast te leggen. De kans dat je de 'big5' spot is enorm groot. In Lake Naivasha vaar je tussen de nijlpaarden door, in Nakuru vind je veel neushoorns, de Masai Mara is ideaal om katachtigen op de foto te zetten en de olifanten hebben een besneeuwde Kilimanjaro als schitterend decor. Als klap op de vuurpijl ga je tijdens de Fotosafari Kenia-Tanzania in Serengeti op zoek naar de spectaculaire rivercrossing van de gnoes. Iedere deelnemer heeft gegarandeerd een eigen raamplaats, dus altijd goed zicht op de dieren!

Er zijn een aantal dingen die je eens in je leven gezien moet hebben en de massale rivercrossing van de gnoes is daar eentje van. Het geeft een overweldigend gevoel om met de safari-jeep midden tussen honderdduizenden trekkende gnoes te staan. Overal komen de stofwolken omhoog. En als ze dan ook nog voor jouw camera lens massaal de rivier oversteken waar de meterslange nijlkrokodillen hen in een hinderlaag op liggen te wachten, kan jouw fotosafari niet meer stuk. De kans is groot dat je deze unieke beelden die iedereen wel van de televisie kent, live meemaakt tijdens de Foto Safari Kenia-Tanzania. De dieren hebben een oerinstinct dat hen door het water drijft. Niets houdt hen tegen. Angst overheerst, maar de vastberadenheid is groter. Een fotosafari-ervaring die je jouw leven lang niet meer vergeet.

Schrijf je nu in

Wat voor lens gebruik je

Telelens

De beste lens om te gebruiken voor wildlife fotografie is de telelens. Om vogels groot genoeg op de foto te krijgen is een lens van minimaal 300 mm te adviseren. Maar meer millimeters zijn zeker een voordeel om de vogels dichterbij te krijgen.

Qua telelenzen zijn er twee soorten gebruikelijk. De meer betaalbare zijn de telezoomlenzen die een variabel bereik hebben van bijvoorbeeld 100 tot 400 mm en 150 tot 600 mm. Groot voordeel van deze lenzen is dat je makkelijk in en uit kunt zoomen wanneer dit nodig is. Nadeel is dat door de bewegende delen er eenvoudiger stof in de lens kan komen en ook zijn deze lenzen vaker beperkter qua lichtsterkte.

De andere optie is een telelens met een vast brandpuntsafstand. Je kan hier dus niet verder in- of uitzoomen maar bent gebonden aan een vast aantal millimeters, bijvoorbeeld 300, 400 of 600mm. Het voordeel van de telelens met een vast brandpuntsafstand is dat de foto's vaak nog net wat scherper zijn, er minder kans is om stof in de lens te krijgen en vaak een grotere lichtinval (lager diafragmagetal dan een telezoomlens) heeft. Het grootste nadeel is dat deze lenzen ook vaak de hoofdprijs kosten.

Teleconverter

Een andere optie voor een lens met groot bereik is om eventueel een teleconverter aan te schaffen. Meest gebruikelijk is de 1.4x en de 2x converter. Hierbij wordt bijvoorbeeld een 200mm lens 280mm of 400mm. Een teleconverter is vele malen goedkoper dan een telens maar heeft ook weer zijn beperkingen. Niet elke converter werkt goed met elke camera en lens samen. Zo kan het voorkomen dat je niet meer automatisch kan scherpstellen en dat dit handmatig moet, met wildlife fotografie niet echt een optie. Mocht het scherpstellen wel gaan dan is er een kans dat er een vertraging in het scherpstellen ontstaat. Controleer voor aanschaf of de teleconverter goed samenwerkt met de lens en de camera waarop je deze gaat gebruiken.

Ook gaat de teleconverter ten koste van licht en kan dit zelfs een stop licht kosten. Een stop licht gaat ook weer ten koste van de snelheid. Je minimale diafragma wordt vaak hoger, bijvoorbeeld f/8 of f/9. Als de lichtomstandigheden goed zijn dan kan het echter wel een goede aanvulling zijn. Hoewel een converter dus een goedkopere oplossing is, is dit zeker altijd niet de beste optie.

Macrolens

Wil je het kleinere spul fotograferen zoals insecten dan is een macrolens de juiste keuze. De macrolens zorgt ervoor dat je een insect op ware grootte kunt vastleggen. Op ware grote staat dus voor 1:1. Het insect wordt dan op ware grootte op de beeldsensor afgebeeld. Een andere benaming voor macrofotografie is dan ook wel close-up fotografie.

Er zijn diverse manieren om met macrofotografie aan de slag te gaan. De eenvoudigste keuze is de macrolens zelf. Deze lenzen zijn speciaal ontworpen voor deze vorm van fotografie en geven daardoor veelal ook het scherpste resultaat. Macrolenzen zijn verkrijgbaar van 25mm tot 180mm. Des te lager je aantal mm des te dichter je op het onderwerp moet zitten. Als je insecten zo dicht benaderd blijven ze niet altijd zitten en gaan ze er soms vandoor. Heb je een 25mm lens dan zit je daarnaast ook vaak zo dicht op het insect dat je een schaduw werpt op het insect. Qua macrolenzen is rondom de 100mm daarom meestal de beste keuze. Je kunt insecten dicht genoeg benaderen. Je kan je zo positioneren dat je geen schaduw werpt op het dier en je hebt net wat meer scherptediepte.

Op veel zoomlenzen staat vaak ook het woordje macro. Men gaat er dan al snel van uit dat dit dan ook direct een echte macrolens is. Vaak betekent het niet veel meer dan dat je wat dichterbij het insect kan komen dan met de lenzen die dit niet hebben. Echt macro is het geenszins. Met een echte macro lens kan je een foto maken van een insect op ware grootte (1:1) en een echte macro lens heeft een vast brandpuntsafstand.

Er zijn ook macrolenzen te verkrijgen van bijvoorbeeld het merk Laowa die andere vergrotingsfactoren hebben. Zo hebben ze bijvoorbeeld een lens welke een vergrotingsfactor 2:1 en ook een lens die zelfs een vergrotingsfactor hebben van 5:1. Dit klinkt direct heel aantrekkelijk want het insect wordt daarmee zelfs dubbel of zelfs vijf keer zo groot weergegeven. Maar een bijkomend nadeel is dat je scherptediepte echt minimaal is en dat het nog lastiger is om scherpe foto's te krijgen.

De afmeting zoals je deze met het blote oog ziet. (1:1)

1:8

1:4

1:1

2:1

Tussenringen

Een tussenring is niet meer of minder dan een holle ring die je tussen de camera en de lens in plaatst. Er zit dus geen enkel stukje glas in een tussenring. Door de langere afstand tussen de camera en de lens kan je dichterbij fotograferen.

Bij aanschaf van een set tussenringen krijg je vaak 3 verschillende ringen met verschillende lengtes die je ook nog eens met elkaar kunt combineren. Hierdoor heb je een grote verscheidenheid aan mogelijkheden om de minimale afstand waarop je scherp kunt stellen te verkleinen.

Een voordeel is dat een setje tussenringen vaak niet heel erg duur is en het een goedkope oplossing is om te kijken of macrofotografie iets is wat bij je past. Een nadeel van tussenringen is dat je te maken krijgt met lichtverlies. Hoe dikker de ringen of hoe meer ringen je plaatst tussen de lens en de camera des te meer lichtverlies je krijgt.

Ook zitten in de meeste tussenringen geen elektronica. Dat betekent dus dat je de mogelijkheid om automatisch scherp te stellen met je lens verliest. Net zoals met veel echte macrolenzen zal je dus zelf handmatig moeten scherpstellen. Ook de EXIF-data (alle informatie zoals diafragma, ISO waarde etc.) van de lens wordt dus niet naar de camera verzonden en opgenomen in de foto.

Omkeerring

Een andere mogelijkheid om aan macrofotografie te beginnen zonder de aankoop van een macrolens is door middel van een omkeerring. Hiermee plaats je letterlijk de lens achterstevoren op je camera. De omkeerring heeft dus een schroefdraad welke je kan bevestigen op de voorzijde van de lens waar je normaal een filter op kunt plaatsen. De andere zijde van de omkeerring heeft een camera aansluiting. Welke afmeting ring je moet hebben is vrij eenvoudig te zien. Op de voorkant van de lens staat het aantal millimeter wat de doorsnede van de lens is. Dit is de ringmaat die je moet hebben.

In principe kan je de omkeerring gebruiken met elk objectief. Het is wel zo dat een zoomobjectief over het algemeen minder goede kwaliteit foto's oplevert dan een primelens. Dus een lens met een vast brandpuntsafstand. Hoeveel je lens met de omkeerring zal vergroten is totaal afhankelijk van het aantal mm van je lens. Een 50mm komt ongeveer overeen met 1:1 net zoals de meeste macrolenzen. Wordt het aantal mm kleiner dan zal de vergroting verder toenemen. Zo kom je met 35mm op een vergrotingsfactor van ongeveer 1.4:1 en met 24mm op ongeveer 2.5:1. Wordt het aantal mm lager dan 50 mm dan krijg je dus een sterkere vergrotingsfactor.

Net zoals bij de tussenringen geeft ook een omkeerring geen data door aan de lens dus de EXIF-informatie ontbreekt en je moet zelf handmatig scherpstellen. Ook zal de scherpte die je krijgt met een echte macrolens met een omkeerring nooit behaald worden.

Voorzetlens

Tot slot is er ook nog de mogelijkheid om een voorzetlens op je gewone objectief te plaatsen. Een andere benaming voor een voorzetlens is close-up lens. Deze schroef je op de schroefdraad welke bedoeld is voor de filters. Je kan een voorzetlens misschien wel het beste zien als een vergrootglas voor je camera. Ook dit is een goedkopere manier dan een echte macrolens. Met een voorzetlens heb je een grotere kans op een vertekening van het beeld. En hoe groter de versterking van de voorzetlens, hoe groter je vertekening zal worden.

Daarnaast is de kwaliteit van het glas en de coating bepalend voor de kwaliteit van de lens. Als je er een goedkoop stuk glas voorzet, wat ook nog eens vertekend dan moet je er rekening mee houden dat je kwaliteitsverlies krijgt. Ook heb je met sommige voorzetlenzen kans op vignettering.

Statief, monopod of uit de hand?

Telelenzen zijn vaak zwaar en uit de hand fotograferen is op zich een uitdaging. Door de beeldstabilisator en snelle sluitertijd is het op zich prima mogelijk om uit de hand te fotograferen. Zonder statief heb je de meeste mobiliteit om snel te kunnen reageren op de activiteit van de dieren. Maar mocht je de mogelijkheid hebben dan is het gebruik van een statief dan is dit zeker te adviseren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan vogelkijkhutten en sommige fothutten.

Een goede tussenweg is een monopod. Deze eenpootstatief zorgt voor meer flexibiliteit dan een statief met de 3 poten. Waar je een statief eerst moet opstellen kan je een monopod uitgeklaapt laten zodat je direct kunt gaan fotograferen en toch meer stabiliteit hebt dan wanneer je uit de hand fotografeert. Voordat je een statief hebt opgesteld is de vogel waarschijnlijk al gevlogen. Mocht je een statief of monopod gebruiken plaats dan altijd het statief onder de telelens en niet onder de camera zelf. Doe je dit wel dan hang je al het gewicht van de telelens aan de camera waarmee je de kans hebt om de bajonetvatting, waarin de lens bevestigd is, op den duur beschadigd raakt door het zware gewicht wat eraan hangt.

Met macrofotografie is een statief meer te adviseren, ook bij insecten. Omdat je scherptediepte enorm beperkt is met macrofotografie wil je de camera zo min mogelijk bewegen. Fotografeer je uit de hand dan beweeg je al snel iets naar voor of naar achteren. Een minieme beweging zorgt dan al heel snel voor onscherpte. Het is wel zo dat veel standaard statieven niet echt geschikt zijn voor macrofotografie. Met macrofotografie fotografeer je vaak van een laag standpunt en kan je met het statief niet laag genoeg komen. Daarnaast kom je niet altijd dicht genoeg bij je object omdat de poten in de weg zitten. Hiervoor zijn statieven waarbij je laag bij de grond kunt komen en de middenzuil dwars geplaatst kan worden op het statief de beste keuze.

Een andere goede optie om te gebruiken in een vogelkijkhut of bijvoorbeeld ook een auto tijdens een safari is een bonenzak. Een stevige zak die je kunt vullen met bonen of bijvoorbeeld rijst die zorgt voor een stabiele ondergrond. Ook als je vanaf de grond fotografeert is dit een prima optie. Beter nog dan een statief omdat je nog lager kunt komen. Deze optie is dus ook uitstekend voor macrofotografie zodat je insecten en kikkers kunt fotograferen welke op de grond leven.

Fotografeer in RAW

Waarschijnlijk is het al vaak gezegd en heb je het al vaak gelezen. Fotografeer altijd in RAW. Altijd! Je camera slaat in een RAW-bestand enorm veel extra data op ten opzichte van een JPEG bestand wat de nabewerking altijd ten goede komt. Toch fotograferen veel mensen nog steeds in JPEG met verschillende 'excuses'.

- JPEG heeft kleiner formaat dus heb ik minder geheugen nodig.
- Ik doe niet aan nabewerking.
- Ik wil meteen mijn foto kunnen plaatsen op social media.
- Een foto moet meteen goed zijn anders ben je geen goede fotograaf.

Het laatste is natuurlijk een mooi streven. Maar door te fotograferen in RAW kan die toffe foto met wat simpele nabewerking een prijswinnaar worden.

Veel dieren hebben een zwart of wit verenkleed of vacht, sommige soorten zelfs beide, denk bijvoorbeeld aan pinguïns en zebra's. En juist zwart en wit zal je op de foto vaak terugzien als een effen zwart of wit vlak, zeker als je ook te maken hebt met hard licht. Je mist dan vaak wat detail in de veren of vacht. Fotografeer je in JPEG dan mis je de nodige data om de details weer terug te brengen in de veren en je foto een stuk beter te maken. Fotografeer dus in RAW en je kan deze details herstellen, want de benodigde data hiervoor is dus aanwezig.

Zebra's in Etosha National Park – Nikon D810 – 220 mm – f/10 – 1/640 – ISO200

Veel camera's bieden de mogelijkheid ook om de foto zowel als RAW en JPEG op te slaan. Voor het fotograferen van wildlife is het toch handiger om alleen in RAW te fotograferen. De foto opslaan in zowel RAW als JPG-formaat zorgt ervoor dat je camera meer tijd vergt van je buffer in het geheugen van je camera. En als je als voorbeeld vogels in vlucht fotografeert, schiet je al snel een hele serie achter elkaar. Hierdoor is je buffer in het geheugen van de camera te snel vol en kan het de foto's niet meer snel genoeg wegschrijven. Zo kan je bijvoorbeeld net je ultieme vogel-in-vlucht foto mislopen, maar bijvoorbeeld ook het moment waarop een roofdier zijn prooi grijpt.

Mocht je bijvoorbeeld landschappen, portretten, producten fotograferen of andere zaken waarbij snelheid van veel minder belang is dan kan je natuurlijk zonder problemen zowel op RAW als JPEG de foto opslaan.

Magelhaenpinguïn in Puerto Madryn Argentinië – Nikon D810 – 400mm – f/6.3 – 1/1600 – ISO250

Snel geheugenkaartje

Voor het fotograferen van wildlife zijn snelle geheugenkaartjes ook altijd essentieel. Hoe sneller, hoe beter. Zoals aangegeven in de vorige twee hoofdstukken schiet je, met name bij vogels in vlucht, vaak een hele serie achter elkaar. Hoe sneller de foto op je geheugenkaart weggeschreven is, hoe sneller je camerabuffer weer leeg is om de volgende foto erin op te slaan. Bespaar dus voor wildlife fotografie niet op je geheugenkaartjes.

Belangrijk met geheugenkaarten is om te kijken naar de maximale schrijfsnelheid. Op veel geheugen kaarten zoals de 128GB SanDisk SD kaart op de foto staat alleen de maximale leessnelheid vermeld. In dit specifieke geval leest de kaart maximaal 300MB per seconde. De schrijfsnelheid van deze kaart ligt op 260MB per seconde. Deze staat niet vermeld op het kaartje.

De aangegeven snelheid is overigens niet de snelheid, waarmee de kaart continu de data leest of wegschrijft. Maar de maximale snelheid die kaart kan behalen.

De snelheid waarmee de data gelezen wordt, is tijdens het fotograferen van ondergeschikt belang. Dit gebruik je namelijk pas ná het fotograferen, en niet tijdens. Voor fotografie is de snelheid waar de data wordt weggeschreven het belangrijkste.

Op de kaarten staan ook diverse codes vermeld. Zoals hier de letter C met daarin het getal 10. Deze waarde staat voor de minimale gegarandeerde schrijf- en leessnelheid. Hierbij bestaan classes 2, 4, 6, 8 en 10. Hou voor fotografie gewoon altijd de hoogste waarde aan.

De U is een andere vorm om de snelheidsklasse aan te geven. De U staat voor UHS – Ultra High Speed. Ook hiervoor geldt dus voor dat het een gegarandeerde minimale schrijf en leessnelheid garandeert. In de U classes heb je momenteel U1 of U3. Ook hier is de regel, hoe hoger het getal hoe beter. Check vooraf de soorten

kaarten die geschikt zijn voor je camera. Een oudere camera kan wellicht niet overweg met de snelste geheugenkaartjes. Het kan dan zelfs zijn dat een sneller kaartje dan trager wordt dan het snelste kaartje wat wel goed functioneert in de camera of niet herkend wordt door de camera. Dit geldt eveneens voor de maximale opslagcapaciteit.

Verschillende geheugenkaarten hebben bijvoorbeeld ook de aanduiding 100x, 633x of 1066x. Dit is een verwijzing naar de snelheid waarop een CD-Rom zijn data leest. De leessnelheid van een CD-Rom is 150kb/s wat gelijk staat aan 1x. De 100x leest de data dus met 15MB/s. 633x komt dan op 95MB/s en 1066x op 160MB/s.

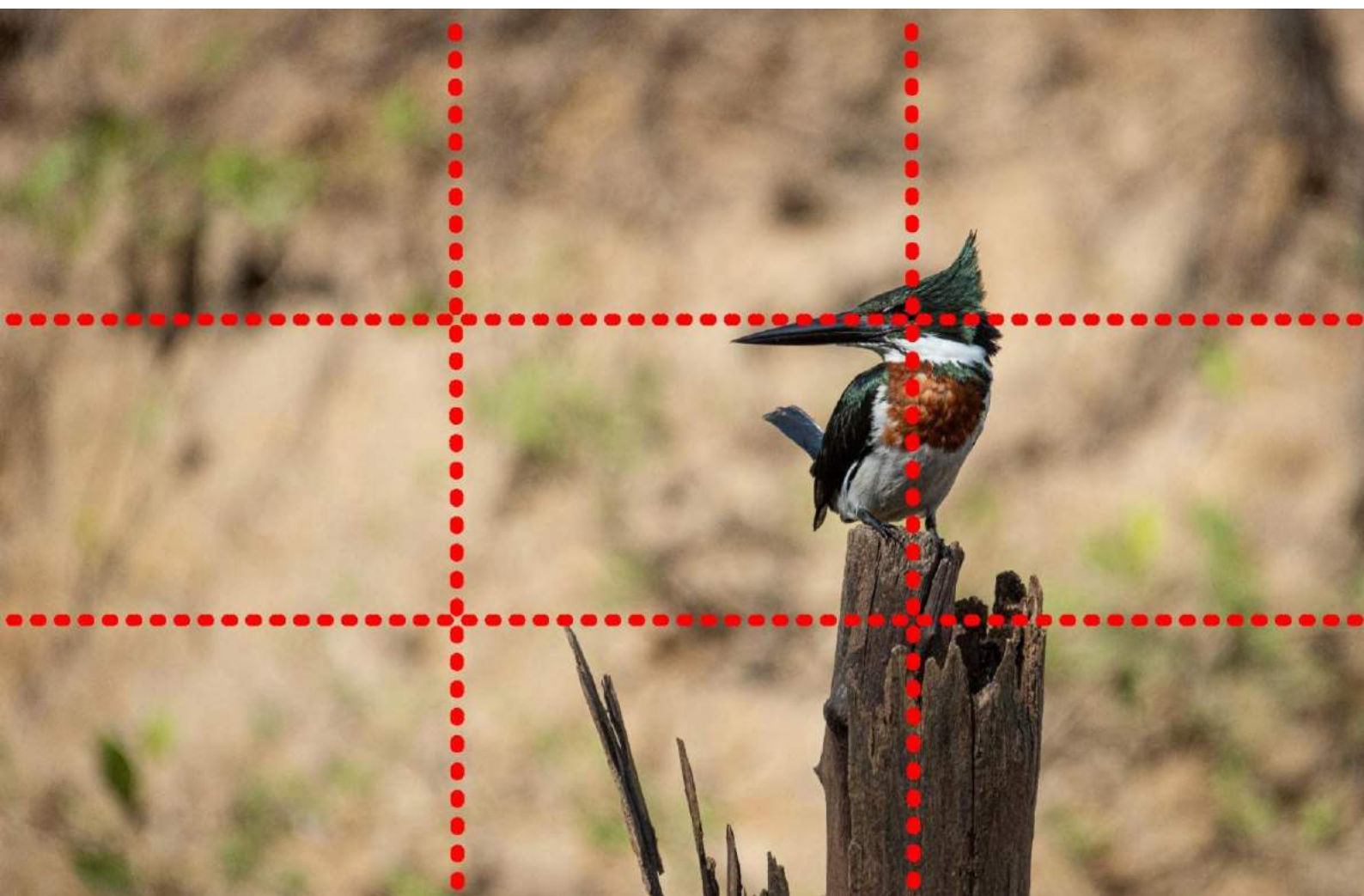
Oudere camera's maken ook nog vaak gebruik van Compact Flash kaarten. De huidige trend lijkt dat de SD kaart meer en meer vervangen gaat worden door de nog snellere Compact Flash express (CFexpress) geheugenkaarten. Hierbij worden, op moment van schrijven, al leessnelheden van 1700MB per seconde en schrijfsnelheden van boven de 1400MB per seconde gehaald met opslagcapaciteit van 4TB. Deze ontwikkelingen gaan echter in een rap tempo door.

Compositie

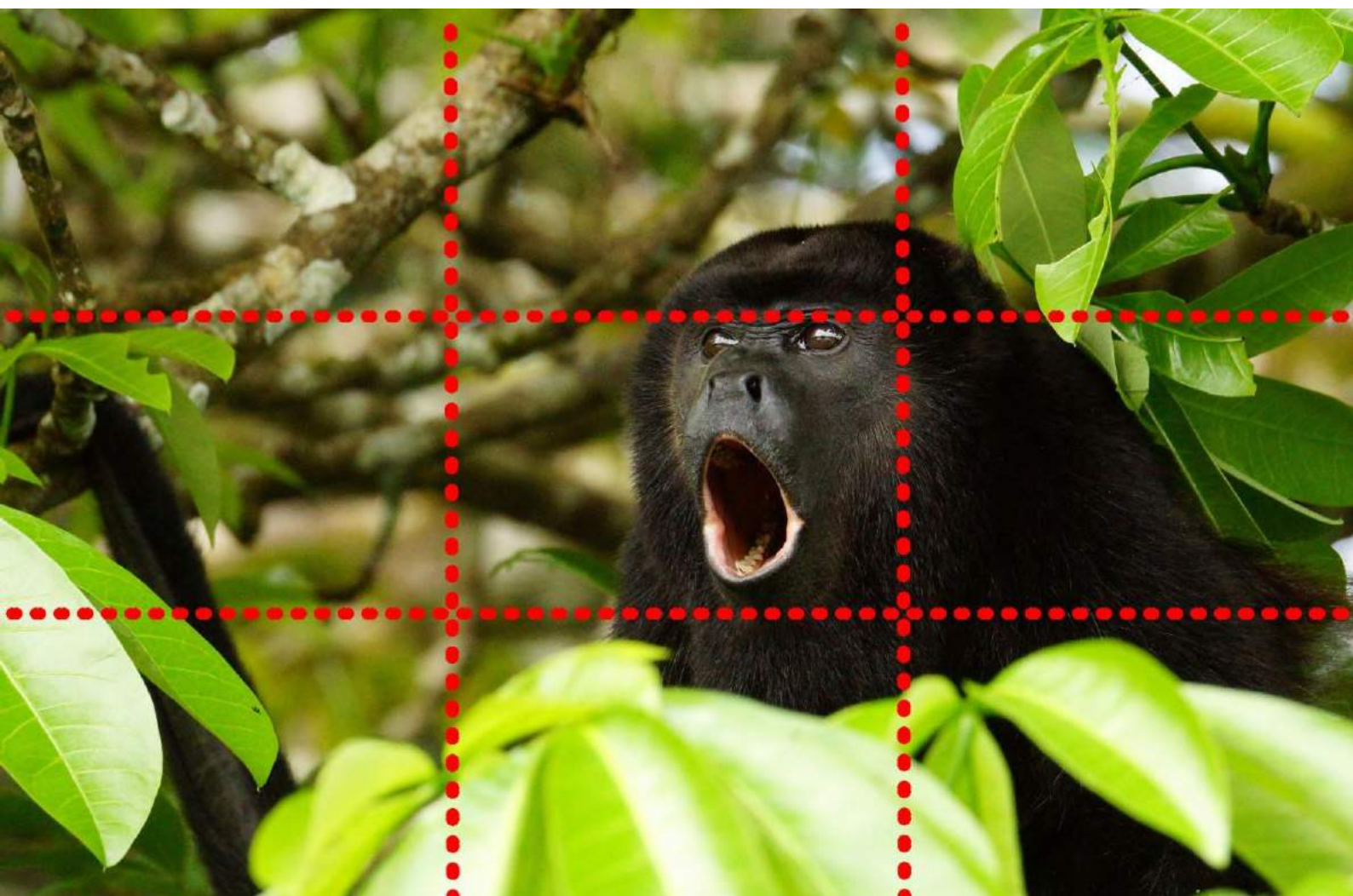
Als je de foto gemaakt hebt is de compositie van de foto altijd van belang. Ook met wildlife fotografie probeer je zoveel mogelijk de regel van 3 in acht te nemen. Doordat dieren niet snel stilzitten is het met vaak wat lastiger om al tijdens het fotograferen de compositie in acht te nemen. Als dit niet lukt is de beste optie om het scherpstelpunt in het midden te houden en het dier in het midden van de foto te fotograferen. Tegenwoordig zijn de resoluties door het hoge aantal megapixels van een camera groot genoeg om later een goede uitsnede te maken om een mooie compositie te maken.

Met het maken van de compositie is het ook altijd belangrijk om de kijkrichting van het dier in acht te houden. Kijkt het dier naar links op de foto, zoals de ijsvogel op onderstaande foto, zet hem dan in de uitsnede op ongeveer $1/3^e$ aan de rechterkant van de foto. Kijkt het dier naar rechts op de foto zet hem dan in de uitsnede op ongeveer $1/3^e$ aan de linkerkant van de foto. Dit maakt een foto direct een stuk interessanter, mede omdat je ook een stuk van de leefomgeving van de vogel zelf laat zien. Bij vogels in vlucht geldt de regel van 3 net zo.

Een regel van 3 is overigens geen verplichting maar een hulpmiddel. Mocht je hier om een of andere redenen van af willen wijken, kan dat natuurlijk altijd. Stel dat je een dier hebt gefotografeerd, die aan het water zit om wat te drinken en je hebt het dier ook prachtig in reflectie dan kan je er natuurlijk voor kiezen om het dier juist wel in het midden te zetten.

Maak het kader rondom het dier ook zeker niet te krap, dit maakt een foto vaak saai. Zorg dus altijd voor ruimte. Het is altijd interessant om wat van de leefomgeving van het dier te laten zien hoe onscherp deze ook is gemaakt. De gaai op de volgende pagina is vrij strak ingekaderd waardoor het een vrij saaie foto wordt, naast het feit dat het licht op het moment dat de foto genomen werd, ook niet erg mooi was.

Fotografeer op ooghoogte van het dier

Indien mogelijk schiet je de foto's van het dier op ooghoogte of ongeveer op ooghoogte van het dier. Door dit te doen maak je foto's vaak veel interessanter en zie je het dier meer uit perspectief van het dier zelf. Je bent als het ware betrokken in de leefwereld van het dier. En ja, hierdoor kan het dus voorkomen dat je zelf regelmatig op de grond ligt om te fotograferen. Nu is het zeker niet altijd mogelijk om alle dieren ooghoogte te fotograferen. Als een vogel op enkele meters boven de grond op een boomtak zit wordt het al snel wat lastig. Maar als die mogelijkheid er wel is, doe het. Ook al moet je er dus voor op de grond gaan liggen. Het maakt een wildlife foto al direct veel aantrekkelijker om naar te kijken.

Als je een dier naar beneden toe fotografeert vanaf staande positie, zoals bijvoorbeeld je hond of kat dan noemt men dit vogelperspectief. In veel gevallen is een foto genomen op deze manier veel minder interessant. Dit komt omdat iedereen vanuit deze positie je hond of kat al ziet. Het beeld is daardoor veel minder origineel en daardoor minder aantrekkelijk om naar te kijken. Wat een foto ook boeiend kan maken is om een dier vanaf een lager standpunt te fotograferen. Je fotografeert dan als het ware van de grond af schuin omhoog. Dit noemt men het kikkerperspectief. Op deze manier maak je het dier voor het gevoel groter dan het daadwerkelijk is. Nu is dit met wildlife fotografie wel een uitdaging natuurlijk, omdat de meeste dieren zich hiervoor niet echt lenen. Ook staat hierin de veiligheid voor jezelf en het dier voorop.

Door vanaf een lager standpunt te fotograferen krijg je sneller een interessante foto om naar te kijken.

Galápagos velduil - Sony SLT-A65V - 160mm - f/5 - 1/1000 - ISO400

Fotografeer op het juiste moment

Als je wildlife fotografeert wil je het dier in een mooie houding op de foto. Een dier dat van je wegstijgt of vanaf de achterzijde levert in de meeste gevallen geen hele mooie plaatjes op.

Zodra je een dier in het vizier hebt, blijf je deze door de zoeker volgen. Zodra het dier in de juiste positie zit, druk je af. Op zich is elke houding tussen, van de kop naar links kijkend, naar je toe kijken en naar rechts kijkend goed. Elke houding van de kop die van je wegstijgt is meestal geen geslaagde foto.

Reden hiervan is dat je geen 'contact' hebt met dieren die van je af kijken waardoor je de ogen niet goed ziet. Toch is het soms ook leuk om ook hierop een uitzondering te maken, bijvoorbeeld wanneer een hele kudde dieren met hun achterwerk naar je toegekeerd staat.

Deze spotlijster kijkt op de foto van de kijker af en is daarmee direct al minder interessant. Wat de foto nog enigszins overleefd houdt is de juiste compositie met de kijkrichting naar rechts in de richting waarnaar de vogel toe kijkt.

Galápagosspotlijster – Ecuador – Sony SLT-A65V – 400mm – f/5.6 – 1/1000 – ISO 800

Burst mode

Zet je camera altijd in burst mode, ook wel continuous mode genoemd. Zodra je de camera indrukt, moet je camera als een mitrailleur erop los schieten. Met name bij vogels in vlucht waarbij je de camera met de vliegrichting van de vogel meetrekt (panning) is het van belang dat je gewoon een hele serie foto's in 1 keer maakt. Als je later de foto's terugkijkt zal je zien dat er een hele serie van de foto's die je geschoten hebt 'niet gelukt' zijn.

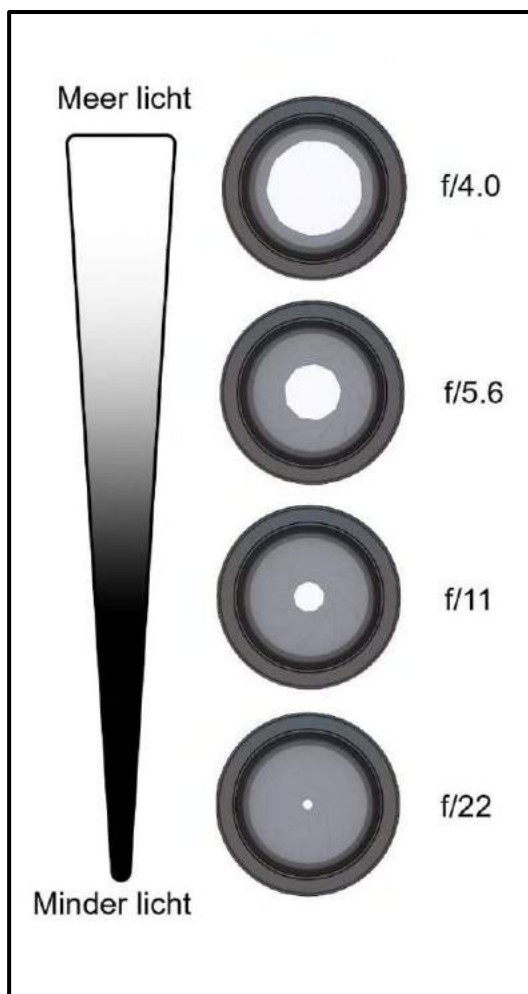
Hiervoor zijn verschillende redenen. Vogels in vlucht bewegen uiteraard hun vleugels. Deze vleugels zitten soms in een vreemde positie, of net voor de kop/ogen van de vogel. Als je de camera-instelling zo laat staan dat je slechts 1 foto maakt met het indrukken van de sluiterknop is de kans dus klein dat je meteen de perfecte foto hebt. Ook al zit de vogel op een tak of op de grond. Schiet ook altijd een serie. Het komt vaker dan eens voor dat de vogel in kwestie net op die ene foto zijn oog dicht heeft of door zijn beweeglijkheid net van de camera wegstijgt. Maar ook andere snel bewegende dieren, zoals jagende katachtigen en vluchtende antilopen wil je in burst modus schieten.

Door de camera in burst mode te zetten en direct een serie foto's te schieten is de kans veel groter dat je een mooi shot hebt met daarbij de vleugels in de juiste positie.

Kalkoengier in Peru – Nikon D810 – 400 mm – f/7.1 – 1/640 – ISO100

Diafragma

Voor het verkrijgen van scherpe foto's van dieren is het erg belangrijk om voor het juiste diafragma te kiezen. Telelenzen hebben bijvoorbeeld vaak een minimale diafragmawaarde van $f/2.8$ – $f/4$ – $f/5.6$. Hoe lager dat dit getal is des te lichtgevoeliger (en duurder) je lens is. Dit kan dus handig zijn bij fotografie in slechtere lichtomstandigheden.

In de afbeelding links zie je de lensopeningen van voren met een vermelding van diverse diafragmawaardes. Hoe lager het f /getal hoe verder de lens open is en des te meer licht er binnenkomt. Hoe hoger het f /getal is des te kleiner de lensopening en des te minder licht er binnenkomt. En minder licht wat in je lens binnenkomt betekent een langere sluitertijd. Meer hierover in het hoofdstuk sluitertijd.

Dit wil trouwens niet automatisch zeggen dat hoe lager je diafragmagetal is hoe beter dat dit is met betrekking tot wildlife fotografie. Want de logische gedachte is: hoe meer licht, hoe beter. Maar hoe lager dat dit getal is, hoe kleiner de scherptediepte is. In het volgende hoofdstuk

over scherptediepte wordt dit verder toegelicht.

Dan is er nog een ander punt wat meetelt. Als je gebruik maakt van een telezoomlens waarbij je verschillende brandpuntsafstanden hebt (millimeters) heb je ook te maken met je optimale scherpte.

De producenten van de lenzen hebben in principe een compromis moeten sluiten om bij alle instellingen van je lens, of dit nu op een diafragma is van $f/4$ of een diafragma van $f/22$, tot een acceptabele scherpte te komen. Dat betekent dat je optimale scherpte van je lens vaak ergens ligt tussen de $f/8$ en de $f/16$. Dit is per type lens anders. Ga je bijvoorbeeld naar $f/22$ dan heb je wel een grote scherptediepte (bijna alles scherp van de voorgrond tot de achtergrond). Maar niet de optimale scherpte (de beste scherpte kwaliteit).

Ook wil je het dier waar mogelijk van de achtergrond isoleren. Door gebruik te maken van een laag diafragmagetal springt de vogel bij wijze van spreken uit de achtergrond. Dit maakt je foto ook vaak veel rustiger om naar te kijken en je aandacht wordt meteen gevestigd op het onderwerp van de foto, het dier.

Hoe hoger je diafragma wordt, des te scherper ook de achtergrond wordt. Het resultaat daardoor is dat dan al heel snel het dier dat je wil fotograferen wegvalt in de drukke achtergrond. Een beetje achtergrond voegt altijd wel wat toe om de leefomgeving van de vogel te laten zien. Op de foto van de grutto wordt de leefomgeving, waar hij woont nog vaag weergegeven. Maar de hele achtergrond scherp maakt de foto meestal te onrustig en je maakt van de foto een zoekplaatje om de vogel terug te vinden. De foto van de bruine gaai op de volgende pagina is daar een goed voorbeeld van.

De foto van deze Grutto is gemaakt met een diafragma van f/6.3. Hierdoor vervaagt de achtergrond en wordt je aandacht direct gevestigd op deze mooie vogel.

Grutto bij het Lauwersmeer – Nikon Z 7II – 400mm – 1/1600 – ISO640

Zeker als je begint met wildlife fotografie kan je er het beste voor kiezen om de camera op een vast diafragma getal in te stellen. Fotograferen in de automatische stand levert namelijk meestal geen goede foto's op. Bij Nikon, Fuji, Olympus en Sony doe je dit door de camera op de A stand te zetten. Bij Canon en Pentax heet dit Av. Hierbij geef je de camera 'toestemming' om zelf de meest ideale sluitertijd te gebruiken. Dit is een voordeel als je soms snel moet reageren en niet de mogelijkheid hebt om alle instellingen via de M stand elke keer handmatig in te stellen. Bij alle merken camera's heet dit overigens gewoon M.

Als je de camera volledig beheerst, is het natuurlijk ook gewoon mogelijk om te fotograferen in de M stand. Hierbij heb je zelf in zijn geheel de controle over je camera. Ook hierbij moet je dan altijd het histogram in de gaten houden en corrigeren indien nodig. Heb je niet de volledige controle over je camera dan is de M-stand niet de beste keuze omdat je dan soms simpelweg gewoon te laat bent met alles instellen en dan is de vogel alweer weg.

Deze foto is een op meerdere vlakken een voorbeeld hoe het niet moet en wat er gebeurt als je een te hoge diafragmawaarde gebruikt. In dit geval f/14. De vogel valt in zijn geheel weg door de hele drukke achtergrond. Je ogen stuiten alle kanten op en je moet zelfs even zoeken naar de vogel.

Bruine gaai in Tikal – Guatemala – Nikon D810 – 400mm – 1/250 – f/14 – ISO6400

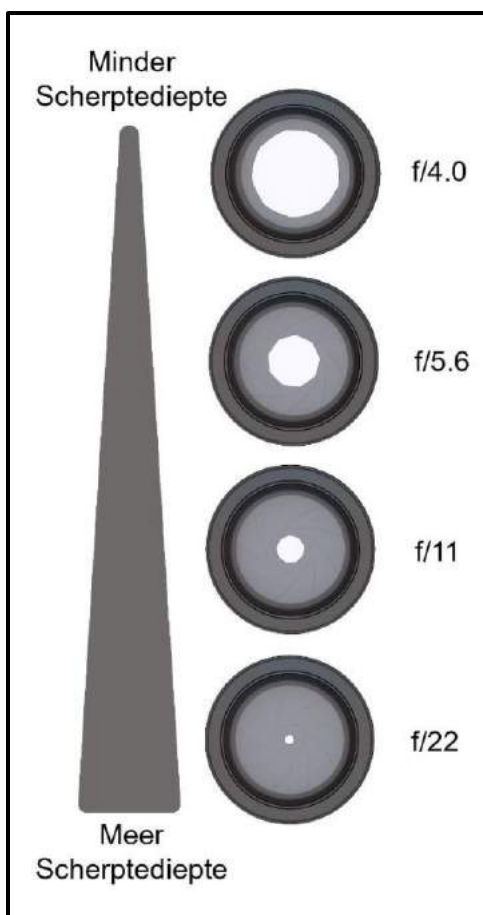
Soms wordt er ook wel eens geadviseerd om voor de camera de sluitertijd vast te zetten. Bij Nikon, Fuji, Olympus en Sony is dit de S stand en bij Canon en Pentax heet dit Tv. De camera kiest daarbij zelf het diafragma. Om voldoende licht in de camera te krijgen kan het daardoor voorkomen dat de camera een diafragma kiest die te laag is om de gehele vogel scherp vast te leggen, er is in dit geval dus gebrek aan scherptediepte.

Andes condor in Colca Canyon Peru - Nikon D810 - 320 mm - f/5.6 - 1/500 - ISO250

Scherptediepte

De afkorting D.O.F. staat voor Depth of Field of in het Nederlands scherptediepte. Zoals in het vorige hoofdstuk stond aangegeven bepaalt je diafragma ook je scherptediepte. Zoals beschreven betekent een hoger diafragma dus meer scherptediepte zoals op onderstaande afbeelding ook te zien is. Maar er is nog een ander punt wat meespeelt met je scherptediepte. In dit geval de afstand tussen de camera en het dier.

Hoe dicht je in de buurt van een dier komt des te minder scherptediepte je zult hebben.

Als je met een 600mm lens met een diafragma van f/5.6 op 4 meter van een dier staat dan heb je een scherptediepte van slechts 1,2 centimeter. Het is dan dus erg lastig, zo niet bijna onmogelijk om het dier in zijn geheel scherp in beeld te krijgen.

Sta je met dezelfde lens en instellingen op 10 meter van het dier dan wordt dit al 8,4 cm.

Sta je met dezelfde instellingen op 20 meter, wat met een 600mm lens prima te doen is, dan wordt je scherptediepte 34 cm. Het dier staat dan in zijn geheel scherp op de foto.

Dichter bij het dier proberen te komen levert dus niet altijd een voordeel op. Behalve de kans dat hij dan wegvliegt bestaat ook de kans dat de vogel niet in zijn geheel scherp op de foto staat.

In de onderstaande tabel een klein overzicht met enkele voorbeelden. Er zijn diverse gratis apps waarmee je eenvoudig de scherptediepte kunt berekenen. Onderstaande waardes gelden voor een Full-Frame camera.

Millimeters	Diafragma	Afstand	Scherptediepte
200 mm	f/4	4 meter	8,7 cm
200 mm	f/4	10 meter	56 cm
200 mm	f/4	20 meter	228,5 cm
200 mm	f/5.6	4 meter	12,2 cm
200 mm	f/5.6	10 meter	79 cm
200 mm	f/5.6	20 meter	320,8 cm
200 mm	f/8	4 meter	17,5 cm
200 mm	f/8	10 meter	113,1 cm
200 mm	f/8	20 meter	461,4 cm

Een 200mm lens heeft op een grotere afstand veel meer scherptediepte dan een 400 mm of een 600 mm lens zoals te zien is in onderstaande twee tabellen. Uiteraard is op een 200mm lens het dier op die afstand ook minder uitvergroot. Mocht je alleen een lens van 200mm tot je beschikking hebben dan is diafragma van f/4 al snel voldoende.

Met 400 mm zoals in onderstaand tabel te zien is, is f/4 voor dierenfotografie vaak net te kort voor een goede scherptediepte als de afstand tot het dier minder is dan 10 meter. f/5.6 is dan al snel een veiligere keuze. Onderstaande waardes gelden voor een Full Frame camera.

Millimeters	Diafragma	Afstand	Scherpte diepte
400 mm	f/4	4 meter	2,1 cm
400 mm	f/4	10 meter	6,9 cm
400 mm	f/4	20 meter	28,6 cm
400 mm	f/5.6	4 meter	2,9 cm
400 mm	f/5.6	10 meter	19,3 cm
400 mm	f/5.6	20 meter	40,2 cm
400 mm	f/8	4 meter	4,1 cm
400 mm	f/8	10 meter	27,6 cm
400 mm	f/8	20 meter	112,8 cm

Ook voor de 600 mm is de f/4 vaak ook te weinig, omdat deze nog minder scherptediepte heeft op dezelfde afstand in vergelijking tot de 400mm. Fotografeer je op 600 mm dan is f/8 meestal de beste keuze. Onderstaande waardes gelden voor een Full-Frame camera.

Millimeters	Diafragma	Afstand	Scherpte diepte
600 mm	f/4	4 meter	0,1 cm
600 mm	f/4	10 meter	6 cm
600 mm	f/4	20 meter	24,8 cm
600 mm	f/5.6	4 meter	1,2 cm
600 mm	f/5.6	10 meter	8,4 cm
600 mm	f/5.6	20 meter	34,7 cm
600 mm	f/8	4 meter	1,7 cm
600 mm	f/8	10 meter	12 cm
600 mm	f/8	20 meter	49,6 cm

Om de bovenstaande lijstjes niet te lang te maken is er gekozen voor de diafragma's van f/4, f/5.6 en f/8. Telkens 1 stop verschil. Uiteraard kunnen tussenliggende stops zoals bijvoorbeeld f/5, f/6.3 en f/7.1 ook gebruikt worden als dit een voldoende scherptediepte blijkt te geven.

De foto van de kauw op de vorige pagina is gefotografeerd in de vroege ochtend met een diafragma van f/6.3. Hierdoor is de kop van de kauw wel scherp maar zijn gespreide vleugel onscherp. Ook de berkenboom op de voorgrond is, omdat op het oog is scherpgesteld door de beperkte scherptediepte niet helemaal scherp.

Voorgaande tabellen zijn allemaal gebaseerd op camera's met een full-frame sensor. Heb je echter een crop camera dan heb je met dezelfde omstandigheden minder scherptediepte dan met een full-frame camera. De meeste spiegelreflexcamera's hebben een cropfactor van 1.5x of 1.6x. Zo zijn er ook systeemcamera's met een cropfactor van 2.7x

Sensor	Millimeters	Diafragma	Afstand	Scherptediepte
Crop 1.6x	200 mm	f/4	10 meter	35 cm
Full Frame	200 mm	f/4	10 meter	56 cm
Crop 1.6x	200 mm	f/5.6	10 meter	49,1 cm
Full Frame	200 mm	f/5.6	10 meter	79 cm
Crop 1.6x	200 mm	f/8	10 meter	70,2 cm
Full Frame	200 mm	f/8	10 meter	113,1 cm

Maar... de cropfactor van je camera maakt het dat een 200 mm lens geen 200 mm is maar 300 mm, bij een cropfactor van 1.5x of 320 mm als je camera een crop factor heeft van 1.6x. Ook dit heeft dus gevolgen voor je scherptediepte zoals in onderstaande tabel te zien is.

Sensor	Millimeters	Diafragma	Afstand	Scherptediepte
1x (Full Frame)	200 mm	f/4	10 meter	56,5 cm
1.6x (Crop)	320 mm	f/4	10 meter	13,5 cm
1x (Full Frame)	200 mm	f/5.6	10 meter	79,1 cm
1.6x (Crop)	320 mm	f/5.6	10 meter	18,9 cm
1x (Full Frame)	200 mm	f/8	10 meter	113,2 cm
1.6x (Crop)	320 mm	f/8	10 meter	27 cm

Met al deze tabellen lijkt het wellicht allemaal erg ingewikkeld. Gelukkig zijn er allerlei tools en apps die je kan gebruiken om de scherptediepte eenvoudig te berekenen. Hiervoor kan je bijvoorbeeld terecht bij de website [DOFmaster](http://DOFmaster.com) of bijvoorbeeld via de gratis Android app Fototools die via de appstore is te downloaden.

Wildlife fotografie in Costa Rica!

Ongekend! Dat is onze Fotoreis Costa Rica. De fotografie reis zit boordevol natuurexcursies die begeleid worden door gidsen met kennis van de natuurwereld. Elke dag trek je erop uit om weer nieuwe diersoorten te bewonderen. Zoveel verschillende dieren heb je nog niet eerder in zo'n korte tijd kunnen spotten. Van de bijzondere Costa Ricaanse kikkers tot apen en van vogels tot krokodillen. Soms trek je er in de avond op uit, soms ga je per boot en een andere keer wandelend door het regenwoud.

En het mooie is: alle beschreven excursies zijn inclusief bij de Fotoreis Costa Rica! Zeventien natuurtochten maar liefst. Ook de entrees van vier Nationale Parken zitten in de prijs van de fotografiereis. Je zult deze reis honderden verschillende diersoorten met jouw camera vastleggen. We beloven dat je met duizenden schitterende foto's weer huiswaarts keert. Dat vind je nergens, alleen bij Fotografie-reizen.nl.

Schrijf je nu in

Sluitertijd

Voor het fotograferen van dieren in het algemeen is het juiste gebruik van de sluitertijd een zéér belangrijk onderdeel van het krijgen van scherpe foto's. Als je sluitertijd te laag is, zie je dit terug in bewegingsonscherpte. Een vogel op een tak zit meestal ook niet stil en een vogel in vlucht is al helemaal een uitdaging.

Om bijvoorbeeld vogels te fotograferen die zich niet verplaatsen maar op een takje zitten of aan het foerageren zijn, is er een eenvoudig te onthouden ezelsbruggetje. Gebruik altijd een sluitertijd die het dubbele is van het aantal millimeters dan waarmee je fotografeert. Maak je bijvoorbeeld gebruik van 200mm dan stel je de sluitertijd in op $1/400^e$ van een seconde. 300mm Wordt dan $1/600^e$, 400mm wordt dan $1/800^e$ enzovoort. Voor een vogel op een tak zijn deze snelheden voldoende. Zijn de lichtomstandigheden waarin je fotografeert goed en heb je de mogelijkheid om een nog snellere sluitertijd aan te houden doe dit dan ook zeker.

Onthoudt, om scherpe foto's te krijgen van wildlife is van de belichtingsdriehoek de sluitertijd het allerbelangrijkste. Hoe sneller hoe beter!

Om de vleugels van de kolibrie scherp in beeld te kunnen krijgen is het belangrijk om gebruik te maken van een zeer snelle sluitertijd. Voor deze foto is gebruik gemaakt van een sluitertijd van $1/3200^e$.

Kleine violetoorkolibrie in Monteverde Costa Rica. Sony SLT-A65V – 150mm – f/5 – $1/3200$ – ISO1600

Met vogels in vlucht verdubbel je de sluitertijd ten opzichte van het aantal millimeters niet, maar verviervoudig je dit zelfs. 400mm wordt dan 1/1600^e van een seconde. En ook hier geldt dus ook hoe hoger je met de sluitertijd kan, hoe beter dit is om bewegingsonscherpte te voorkomen. Een bijkomend element met betrekking tot vogels in vlucht is ook nog hoe snel de vogels zelf vliegen. Hoe kleiner de vogel, hoe sneller deze vaak vliegt en hoe sneller de vleugels bewegen. Dus hoe kleiner de vogel, hoe sneller je sluitertijd zal moeten zijn. Gemiddeld vliegen vogels tussen de 30 tot 60 km per uur. Een te lage sluitertijd staat garant voor een onscherpe foto. De kolibries op de foto's bewegen, afhankelijk van de soort, hun vleugels tussen de 50 tot 200 keer per seconde! Fotografische uitdaging gegarandeerd!

Ook de afstand van de camera tot de vogel waarop deze voorbij vliegt speelt mee. Des te kleiner de afstand waarop de vogel passeert, hoe sneller de vogel in en uit beeld vliegt en des te sneller je zal moeten reageren om deze vast te leggen.

Niet alle kolibries bewegen hun vleugels even snel. Deze kolibrie soort heeft een nog snellere vleugelslag dan de kolibrie op de vorige pagina. Zelfs met 1/4000^e van een seconde is de sluitertijd nog steeds niet snel genoeg om de vleugels te bevroren. Op zich is het voor deze foto geen probleem omdat het oog van de kolibrie wel scherp is. De beweging van de vleugels kan ook overigens ook iets toevoegen aan een foto.

Purperkeeljuweelkolibrie in Costa Rica. Sony SLT-A65V – 150 mm – f/5 – 1/4000 – ISO 1600

Bovenstaande geldt voor vogels in vlucht waarbij je de vleugels scherp wilt hebben. Het kan ook zijn dat je het juist mooi vindt om de beweging in de vleugels vast te leggen. Dit kan je bereiken door lager te gaan zitten met je sluitertijd. Het resultaat hierbij is dat de vleugels niet helemaal scherp zullen zijn. Maar heel belangrijk in dit geheel is dat het oog scherp moet zijn. Als het oog niet scherp is, kijkt de foto vaak minder prettig.

Ook voor rennende en jagende dieren zoals bijvoorbeeld de katachtigen van de Afrikaanse vlaktes kan je deze techniek gebruiken. Door beweging in de foto laat je de snelheid zien en maak je een foto dynamisch. Je kan hier naar hartelust mee gaan experimenteren.

Pacifische Jan van Gent in Nieuw-Zeeland - Nikon D810 – 450mm – f/8 – 1/1250 – ISO100

Panning

In verlenging van wat op de vorige pagina besproken is, ligt een techniek genaamd Panning. Het is eigenlijk niet veel meer of minder dan het maken van een meetrekkende beweging met het onderwerp, in dit geval het dier, tijdens het fotograferen. Dit is een techniek die veel oefening vergt om onder controle te krijgen, maar daarmee wel een mooie dynamiek meegeeft aan je foto.

Om een goede panningfoto te maken zijn er wel enkele voorwaarden. Het dier mag niet naar je toe of van je aflopen maar moet aan je voorbijlopen of vliegen met redelijk hoog tempo. Terwijl je met de camera op gelijke snelheid als het dier meetrekt, maak je een foto met een sluitertijd die niet al te hoog ligt. De sluitertijd die je nodig hebt, is afhankelijk van de lichtomstandigheden en de snelheid waarmee het dier zich verplaatst. Op onderstaande voorbeeld van het rennende IJslandse paard was een sluitertijd van 1/160 prima om het oog scherp te krijgen en toch de dynamiek van de beweging vast te leggen.

Mocht je dit willen oefenen dan zou je dit bijvoorbeeld kunnen doen aan een doorgaande weg met veel verkeer.

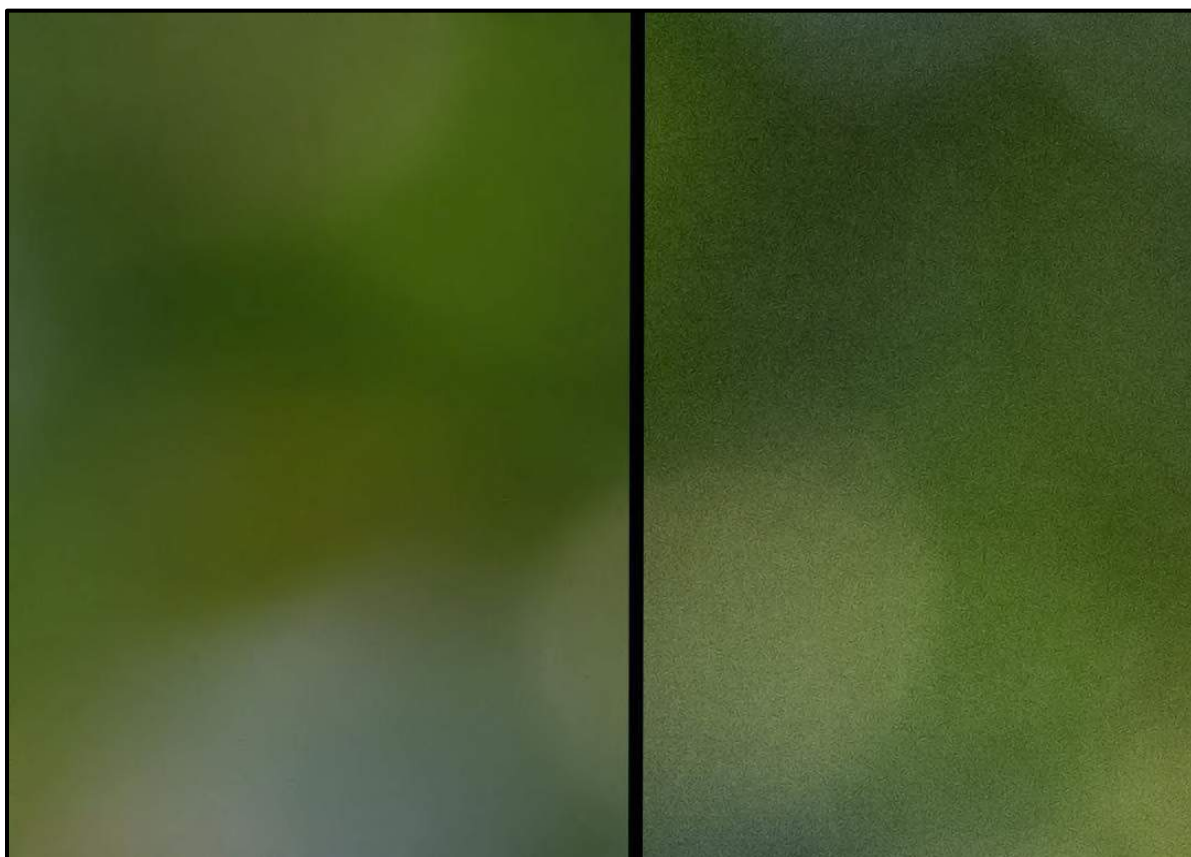
Nikon D810 – 120mm – f/13 – 1/160 – ISO800

ISO

Samen met het diafragma en de sluitertijd behoort de ISO tot de belichtingsdriehoek. Een aanpassing van een van deze drie heeft direct gevolg voor de andere twee. Toch wil je met fotografie vaak de ISO-waarde zo laag als mogelijk houden. Hoe hoger je ISO-waarde is des te meer ruis je terugziet in de foto. Met name als je een mooie vage achtergrond hebt die veroorzaakt wordt door een laag diafragmagetal, zie je snel ruis terug. Gelukkig worden de technieken ook met betrekking tot ISO in de camera's steeds beter en kan je de ISO-waarde steeds hoger instellen zonder dat de ruis echt te storend wordt.

Zoals beschreven, hoe hoger je ISO-waarde is hoe meer ruis je terugziet op de foto. Maar daar staat tegenover, hoe hoger de ISO-waarde des te sneller de sluitertijd is waarop je kunt fotograferen. En met wildlife fotografie, en zeker met bewegende dieren, wil je deze snelheid hebben om je foto's scherp te laten zijn. Probeer dus niet altijd de laagste ISO-waarde te hebben, maar richt je met dierenfotografie op de snelst mogelijke sluitertijd. Standaard een hogere ISO betekent ook de mogelijkheid om altijd te fotograferen met een snellere sluitertijd.

Links ISO 800 – Rechts ISO 6400

Op bovenstaande afbeelding is te zien wat het verschil tussen ISO 800 en 6400 is. De ISO-waarde is zo hoog dat de ruis op de achtergrond ten koste gaat aan de kwaliteit en scherpste van de foto. Daarom is het van belang om te weten welke ISO-waarde voor specifiek jouw camera acceptabel is.

Met wildlife fotografie fotografeer je dus vaak in de 400 tot 1600 ISO range. Je kunt ervoor kiezen om je ISO instellingen op je camera op automatisch te zetten. Dit heeft echter niet de voorkeur. Je geeft de controle uit handen aan de camera, waarbij de kans regelmatig aanwezig is dat je ISO te laag stond en je het bewegende dier niet scherp genoeg hebt omdat de snelheid te traag was of het tegenovergestelde, je ISO stond zeer hoog waardoor je extreem veel ruis hebt.

Stel daarom bij voorkeur altijd je ISO-waarde op de camera handmatig in. Met nieuwere full-frame spiegelreflex en systeemcamera's kan je vaak veilig tot ISO 2000 of 2500 gaan. Worden de lichtomstandigheden nog slechter dan zal je vaak nog veel hoger moeten.

Het is wel prettig om te weten wat voor jouw camera een acceptabele ISO-waarde is zonder dat de ruis de kwaliteit van de foto te veel beïnvloed. Je kan dit doen door met een laag diafragmagetal een foto te maken van een klein object op de voorgrond die je scherp op de foto zet, met bij voorkeur een groene achtergrond. Maak vervolgens een serie foto's van hetzelfde object waarbij de ISO waarde telkens 1 stop verhoogt. Op de computer kan je vervolgens de foto's vergroten om te bepalen wat voor jou de acceptabele maximale ISO-waarde is.

De lichtomstandigheden op het moment van deze foto waren dusdanig slecht dat er geen andere keuze was dan om te werken op een (te) hoge ISO-waarde en een te lange sluitertijd. Het was een zwaar bewolkte dag onder het dichte bladerdek van het regenwoud van het Arenal National Park. Het resultaat was in dit geval geen kwalitatief hoogwaardige foto maar wel een foto voor de herinnering.

Bruine Hokko in Arenal National Park in Costa Rica - Nikon D810 - 400 mm - f/5.6 - 1/160 - ISO4000

Vaak wordt ook gezegd dat je gebruik moet maken van de juiste ISO-waarde voor de juiste situatie. En met veel soorten fotografie gaat dat ook zeker op. Maar met wildlife fotografie verandert een situatie soms zo ontzettend snel dat je niet de tijd hebt om even rustig je ISO-waarde aan te passen naar de juiste omstandigheden. Je hebt de snelheid nodig als een dier er ineens vandoor gaat bijvoorbeeld. Fotografeer met wildlife fotografie dus ook altijd met een hogere ISO-waarde dan de situatie in eerste instantie nodig lijkt te hebben.

Dezelfde foto als op de vorige pagina, maar dan verder ingezoomd op de kop. Hierbij is goed te zien dat de te hoge ISO-waarde een storende ruis geeft op de foto.

Bruine Hokko in Arenal National Park in Costa Rica - Nikon D810 - 400 mm - f/5.6 - 1/160 - ISO4000

Vibratiereductie/beeldstabilisatie

Veel lenzen en camera's hebben een vorm van vibratiereductie/beeldstabilisatie. Bij elk merk heet dit weer anders, maar het doel is bij elk merk hetzelfde, het voorkomen van beweging door trillingen. Dit kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden doordat je uit de hand fotografeert. Verschillende lenzen hebben een knopje om dit aan te zetten of uit te zetten. Controleer dan ook altijd of het aan staat.

De knoppen voor beeldstabilisatie

Veel lenzen hebben knoppen voor beeldstabilisatie (VC/ON). Staat deze uit zoals op de foto zet hem dan met wildlifefotografie altijd aan!

Verschillende telelenzen hebben zelfs de keuze uit meerdere modes. Mocht je lens dit hebben check dan ook altijd of dit op de juiste modes staat ingesteld. Kijk in de handleiding van je lens om te zien welke modes waarvoor is. Onderstaand voorbeeld betreft de Tamron 150-600mm G2.

Mode 1 is meestal voor het fotograferen vanuit de hand.

Mode 2 is voor als je gebruik maakt van panning, horizontaal meetrekkende beweging van bijvoorbeeld een vliegende vogel. Hiermee corrigeert de lens op dat moment alleen verticale trillingen, sommige lenzen hebben deze optie ook standaard ingebouwd. En diverse lenzen hebben vaak nog enkele extra modus.

Mode 3 zorgt ervoor dat de beeldstabilisatie niet wordt doorgegeven aan de zoeker. Op het moment dat je hierdoor kijkt lijkt het of deze niet aanstaat. Maar op het moment dat je afdrukt gebruikt deze de maximale stabilisatie mogelijkheid. De lens krijgt dus prioriteit ten opzichte van de stabiliteit van het beeld in de zoeker.

AF Begrenzer

Op de meeste telelenzen zit een AF-begrenzer. Deze kan je instellen op verschillende standen. In het geval van onderstaand voorbeeld, wederom de Tamron 150-600mm G2 zijn het de volgende settings;

- Van 2.2 meter tot 10 meter
- Van 10 meter tot oneindig
- Van 2.2 meter tot oneindig (Full)

Afhankelijk van de situatie waarin je zit, kan je dus kiezen om een van deze settings te kiezen. Zitten de vogels binnen een afstand van 2.2 meter tot 10 meter, zoals soms in een fotohut het geval is zet hem hier dan op. Bij vogelkijkhutten is de afstand vaker meer dan 10 meter. Zet hem dan hierop.

Door je lens op deze manier in te stellen zal je nog net een fractie sneller kunnen scherpstellen. De camera en de lens hoeven op deze manier namelijk niet over het hele bereik van de lens zijn scherpte te gaan zoeken, maar slechts vanaf de afstand waarop je hem hebt ingesteld. Zitten de dieren zowel dichtbij als ver weg zet de lens dan wel op Full.

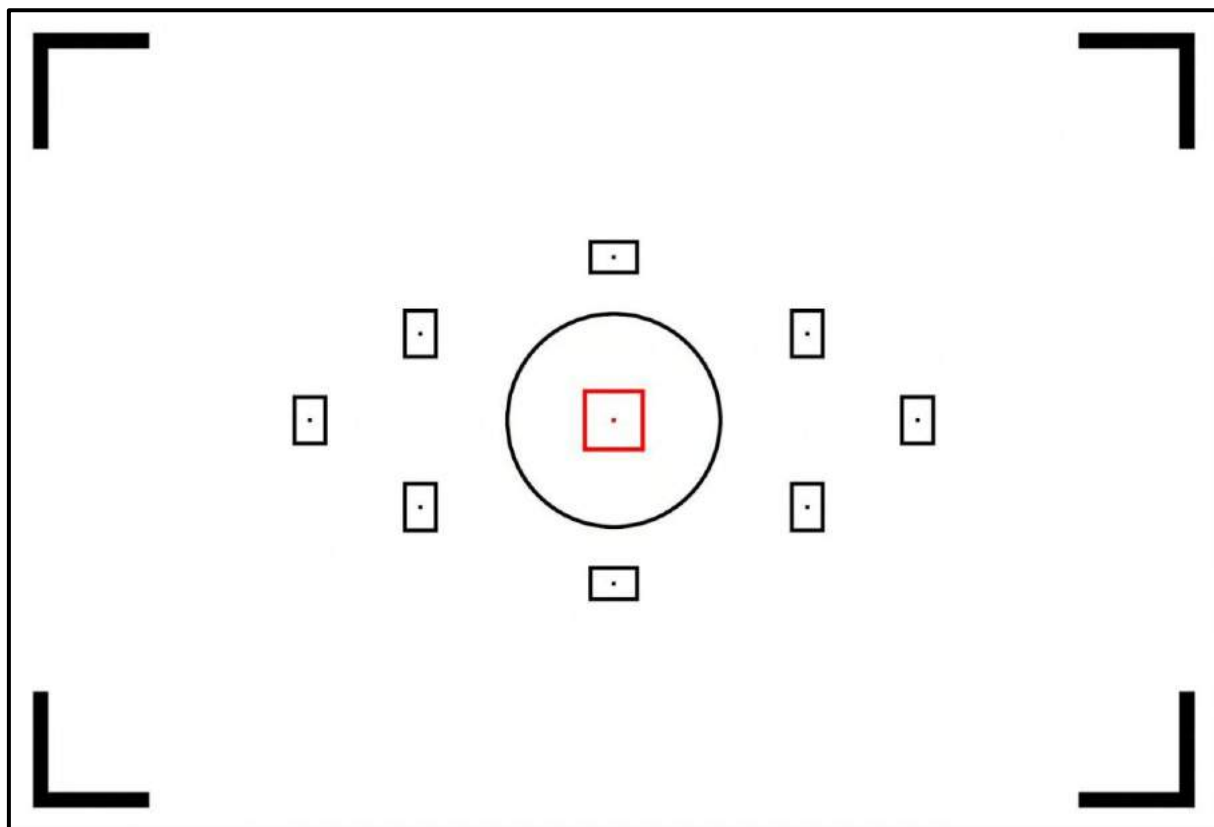
De AF begrenzer

Voor vogelfotografie is in de meeste gevallen de stand 10 meter tot oneindig de beste instelling.

Scherpstelpunt / Autofocus

Met het fotograferen van dieren is het belangrijk om op het juiste punt scherp te stellen. De gouden regel met wildlife fotografie, is dat de ogen ten alle tijden scherp moeten zijn. Het oog van het dier is dus altijd het punt waar je op scherp stelt. De blik van de kijker wordt altijd het eerst getrokken naar het oog. Is het oog onscherp, maar de rest wel scherp, dan is het geen geslaagde foto. Mocht het oog scherp zijn en de rest onscherp dan is de foto nog steeds geslaagd.

Het is eveneens van belang om de juiste camera-instellingen te gebruiken. Je kan in de camera diverse instellingen vinden voor scherpstelpunten. Zo heb je het enkel scherpstelpunt waarbij je met de camera op 1 punt, in dit geval dus het oog van het dier, scherpstelt. Dit scherpstelpunt kan je zelf verplaatsen naar de plek waar je wil dat de camera op scherpstelt. In bijna alle gevallen is deze optie voor wildlife fotografie de beste keuze.

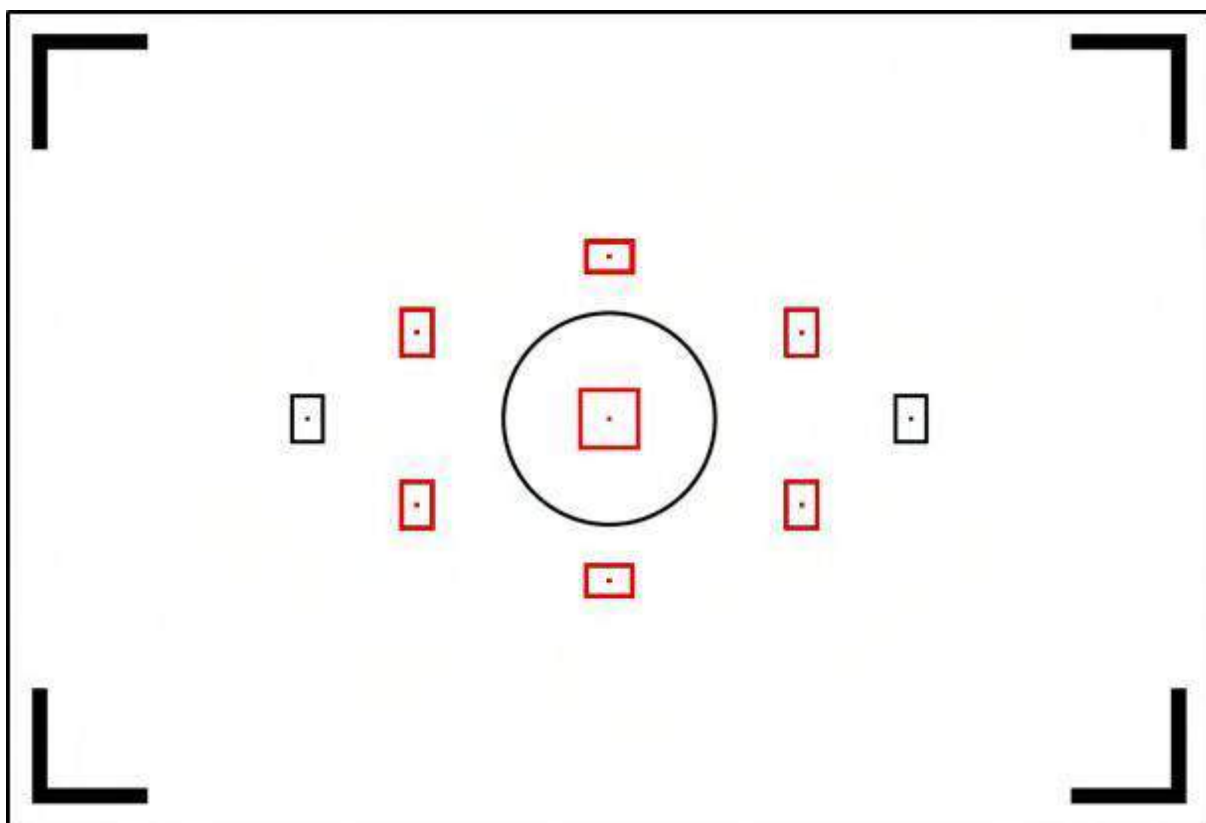
Enkel scherpstelpunt

Met een enkel scherpstelpunt geef je de camera de opdracht om op het specifieke punt, in dit geval rood aangegeven, scherp stelt.

Zoals aangegeven kan je het scherpstelpunt zelf verplaatsen. Om snel te kunnen reageren is het beter om het scherpstelpunt in het midden te laten staan. Je fotografeert dan wel het oog van het dier in het midden van het scherm, maar door de grote aantallen megapixels wat de camera's tegenwoordig hebben, kan je een prima uitsnede maken voor een perfecte compositie.

Voor het fotograferen van vogels in vlucht is het gebruik maken van 1 enkel scherpstelpunt juist niet de beste keuze. Fotografeer je vogels in vlucht stel dan in op meerdere scherpstelpunten zodat de camera sneller kan scherpstellen op de vogel. Zodra je dan weer overschakelt op andere dieren vergeet dan ook niet om de camera weer terug in te stellen op 1 enkel scherpstelpunt.

Op camera's kan je zoals aangegeven dus kiezen voor meerdere scherpstelpunten, bij de nieuwste camera's kan dit zelfs oplopen tot meer dan 5000 stuks. Voor bepaalde types fotografie erg handig, maar niet zo zeer voor wildlife fotografie. De reden hiervoor is dat je de camera de keuze geeft om zelf te bepalen waarop hij scherp moet stellen. Heb je de camera ingesteld op meerdere scherpstelpunten dan zal de camera waarschijnlijk scherpstellen op bijvoorbeeld een tak of blad wat op een ander punt dichterbij zichtbaar is voor de camera. Grote kans dus dat het oog van het dier niet scherp is. Dus gebruik deze optie in principe alleen bij vogels in vlucht.

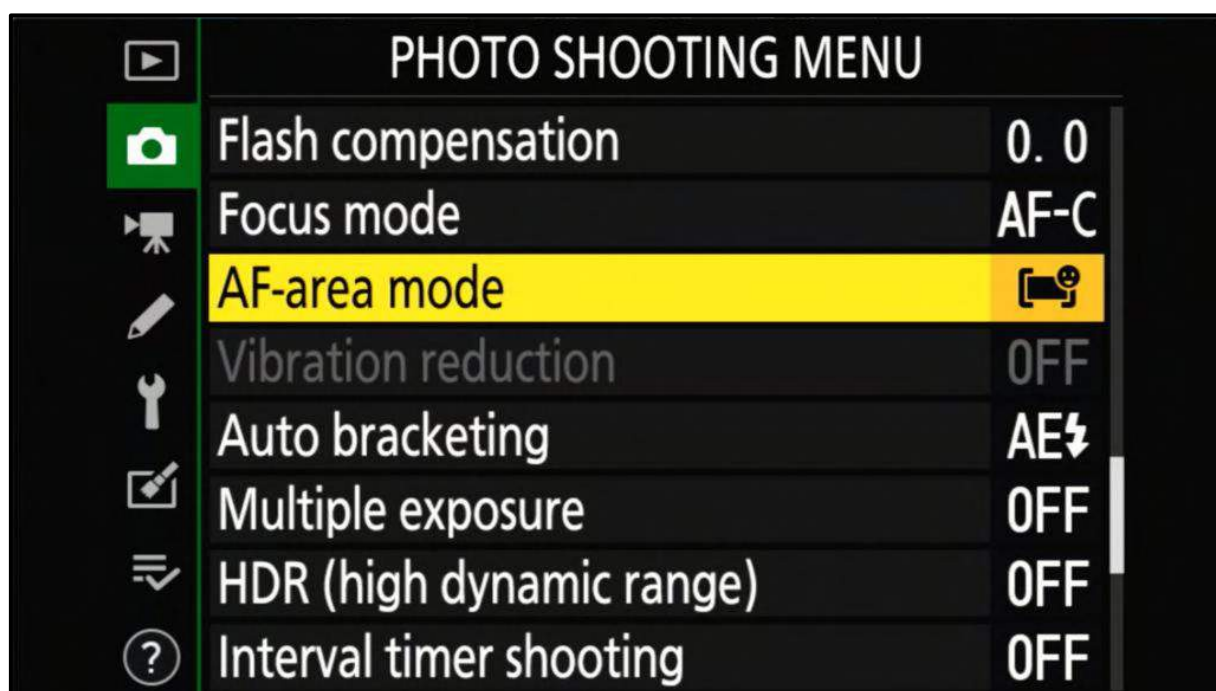
Meerdere scherpstelpunten

Met meerdere scherpstelpunten geef je de camera de opdracht om op meerdere gebieden op de foto scherp te stellen.

Daarnaast kan je op steeds meer camera instellen dat het scherpstelpunt de ogen van mens of dier moet blijven volgen. Dit klinkt natuurlijk ideaal. Deze techniek is perfect om bijvoorbeeld je hond of kat van niet al te grote afstand te volgen en te fotograferen. Voor dieren, en met name kleinere dieren, die verder weg zitten en dus ook nog eens kleinere ogen hebben is deze instelling niet altijd te adviseren.

Alhoewel deze techniek in moderne camera's steeds beter wordt.

Maak vooraf dus de juiste keuze over welk scherpstelpunt instelling je moet gebruiken. Kijk ook zeker naar alle mogelijkheden van je eigen camera. De ene camera heeft daarin namelijk veel meer opties dan de andere.

AF-Area mode

In het menu kan je het scherpstelpunt (Auto Focus mode) kiezen. Per cameramerk en ook type zijn deze instellingen anders. Kijk dus altijd even na in je handleiding wat voor mogelijkheden jouw camera heeft.

Voor het fotograferen van bewegende dieren kan je in de Nikon gebruik maken van de Dynamic-area Auto Focus, mits de camera dit heeft. Als je een meetrekkende (panning) beweging maakt met de vogel in vlucht dan is het lastig om op 1 punt scherp te stellen. Met het Dynamic-area AF kader je een deel van de zoeker. Op het moment dat het punt scherp is in de zoeker zal hij dit deel scherp proberen te houden ook al beweegt de vogel door het kader. Een variant hierop in Nikon is de 3D Tracking setting waarbij de camera niet alleen kijkt of het object van bijvoorbeeld links naar rechts beweegt maar ook van voor naar achter. Beide opties werken overigens alleen in de AF-C modus. Bij Canon heet dit AF Point Expansion.

f1 Custom control assignment

AF-area mode

[] Single-point AF

[] 9 Dynamic-area AF (9 points)

[] 25 Dynamic-area AF (25 points)

[] 72 Dynamic-area AF (72 points)

[] 153 Dynamic-area AF (153 points)

[] Group-area AF

Dynamic-area AF in Nikon

Vaak kan je bij Nikon ook nog bepalen hoeveel scherpstelpunten de camera moet gebruiken in de Dynamic-area AF setting. Te laag betekent dat de kans is dat je het bewegende object snel scherp krijgt lager is, te hoog betekent dat hij vaak op te veel vlakken wil focussen en ook dit vertraagt. 25 of 72 punten zijn dan in de meeste gevallen de beste keuze.

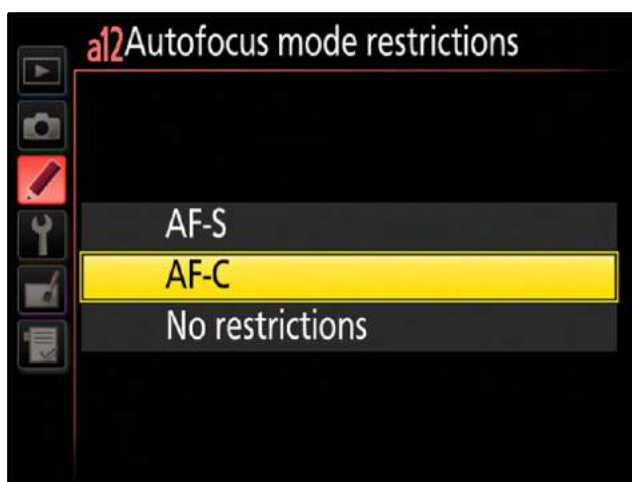
Zoals bekend stel je met het half indrukken van je sluiterknop scherp op het hiervoor beschreven scherpstelpunt. Ook hierin heb je met je camera diverse opties. Voor het fotograferen van bewegende onderwerpen die naar je toe komen of van je af lopen/vliegen, is er eigenlijk maar 1 geschikte optie en dat is continue autofocus. Hierbij blijft je camera als je de sluiterknop half ingedrukt hebt continu scherpstellen op je scherpstelpunt. Zeker met vogels in vlucht verzeker je jezelf ervan dat je camera continu blijft focussen op het juiste onderwerp. Zoals alles heet ook dit bij veel camera merken weer net anders. Bij Nikon en Sony heet dit AF-C, bij Canon AI-Servo.

Zitten vogels gewoon op een tak of relatief vast punt dan is de AF-S, op Canon OneShot AF, in de meeste gevallen de beste optie omdat dit in de praktijk vaak net wat scherpere foto's oplevert. Stel de camera in elk geval nooit in op automatisch. Bij Nikon No restrictions en bij Canon AI Focus of Auto Servo. Hierbij geef je de controle uit handen aan de camera met de grote kans dat de takken en bladeren scherp zijn, maar het dier zelf niet, omdat deze wat verder naar achteren zit dan de takken en bladeren.

AF-C - Continue Autofocus (Nikon)

One Shot – Single focus (Canon)

Zet je Autofocus setting met vogels in vlucht altijd op AF-C of One Shot zodat je camera continue scherp blijft stellen op het juiste onderwerp. Bij stilzittende vogels kan je het beste AF-S of One Shot gebruiken. Oefen zodat je snel kunt wisselen tussen deze twee settings.

AF-ON / Back Button Focus

Een andere handige knop tijdens wildlife fotografie is de AF-ON knop, ook wel de Back Button Focus genoemd. Een knop die aan de achterzijde van je camera zit en met je duim te bedienen is.

Normaal stel je de foto scherp door je ontspanknop half in te drukken en zodra de camera helemaal scherp heeft gesteld, druk je door. Maar je kan deze functie splitsen. Je kan je camera zo instellen dat de ontspanknop alleen nog maar gebruikt kan worden om daadwerkelijk de foto te maken en de AF-ON knop gebruikt wordt om scherp te stellen.

Je kan hierdoor heel makkelijk snel scherpstellen en de scherpte bijstellen met de duim. Op het moment dat je de AF-ON knop loslaat blijft de scherpte op hetzelfde punt totdat je de AF-ON knop weer indrukt. Dit kan erg handig zijn als een vogel op dezelfde plek blijft zitten.

Een bijkomend voordeel is hierbij dat doordat je de juiste scherpte hebt, snel je compositie kan bepalen. De scherpte blijft namelijk op dezelfde afstand dus je vogel blijft scherp ook al beweeg je het beeld bijvoorbeeld wat naar links of rechts. Het enige wat je nog hoeft te doen is af te drukken. Ook voorkom je zo dat je per ongeluk opnieuw scherpstelt als je de sluiterknop even wat te veel losliet.

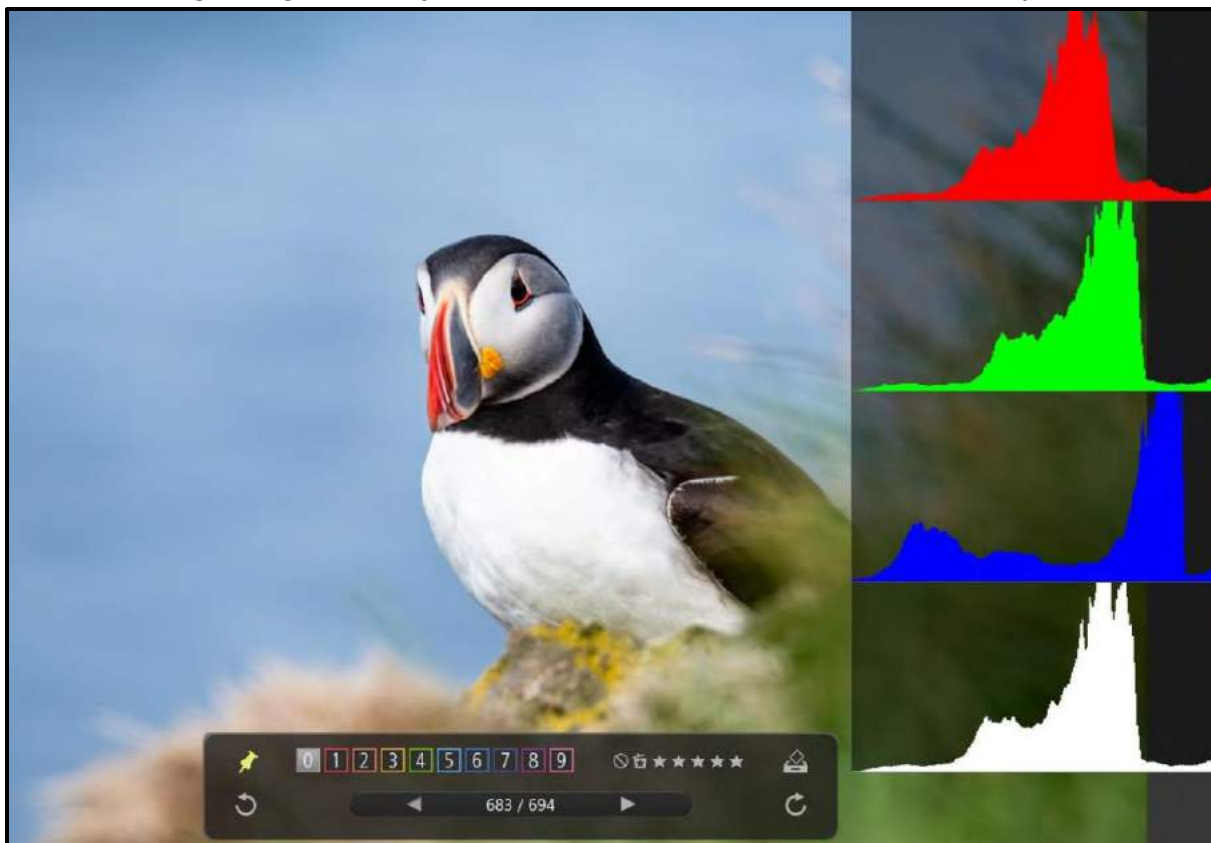
In het begin is het zeker even wennen om op deze manier te gaan fotograferen. Maar als je eraan gewend bent heeft het veel voordelen. In de handleiding van je camera staat vermeld hoe je de AF-ON knop kunt instellen. Klik [hier](#) voor nog wat meer informatie over dit handige knopje.

AF-ON / Back Button Focus

ETTR

Houdt tijdens het fotograferen altijd ook je histogram in de gaten. Met wildlife fotografie kan je gebruik maken van een techniek die heet ETTR, wat een afkorting is van Exposure To The Right. Dit houdt in dat je de foto net iets overbelicht. Het histogram piekt daarbij dus rechts van het midden. De papegaaiduiker op de foto hierboven is gefotografeerd tijdens onze zomerreis in [IJIsland](#), met 1 stop

Papegaaiduiker in IJIsland

overbelichting. Zowel de kleuren rood, groen en blauw hebben alle 3 hun piek rechts van het midden. Hierbij is de foto dus net overbelicht. Met de nabewerking is het eenvoudig mogelijk om de borstveren die nu te wit zijn eenvoudig te corrigeren.

ETTR geeft je het voordeel dat er net wat minder ruis aanwezig is in je foto. Dit heeft zeker een voordeel omdat je met wildlife fotografie vaak fotografeert met een hogere ISO-waarde. Met iets overbelichten moet je goed in de gaten te houden of er geen pieken zitten in het zwart of in het wit. Dus geen piek helemaal links of helemaal rechts van het histogram tegen de zijkant aan. Een piek helemaal rechts is puur wit en je zult zien dat als je deze probeert te corrigeren in de nabewerking deze flets grijs wordt. Een piek helemaal links tegen de zijkant geeft aan dat er een onderbelichting is. Als je deze wilt corrigeren dan zal zwart ook geen details krijgen.

Belichtingscompensatie

Als je bijvoorbeeld vogels in bomen fotografeert dan heb je bijna altijd te maken met tegenlicht van het licht achter de bomen. Het resultaat wordt dan heel snel dat de betreffende vogels en takken eigenlijk niet meer worden dan contouren. Hierbij moet je vaak gaan tot 2 stops overbelichting om dit te corrigeren. Dit noemt men belichtingscompensatie.

Dit is ook van toepassing op vogels in vlucht. De lucht is lichter van kleur dan de vogels die voorbijvliegen. Ook is de lucht in grotere hoeveelheid aanwezig. De camera zal hierdoor al snel kiezen voor een belichtingsmeting op de lucht in plaats van op de vogels. Met als resultaat dat de overvliegende vogels veel te donker worden. Ook hier gebruik je dus belichtingscompensatie, de +/- knop, voor.

Staat je camera op de M-stand dan kan je dit zelf doen door het aanpassen van de sluitertijd en/of de ISO-waarden. Het kan natuurlijk ook door middel van het aanpassen van het diafragma, maar die wil je zo veel mogelijk hetzelfde laten.

De belichtingscompensatie knop.

Het +/- knopje, officieel de belichtingscompensatie knop genoemd geeft je de mogelijkheid om je foto iets over te belichten door de knop in te drukken en je waarde naar bijvoorbeeld +1 of +2 te verplaatsen.

Als je de camera in de A of Av stand hebt staan waarbij je het diafragmagetal vast hebt gezet dan kan je ETTR bereiken door een of enkele stops over te belichten met de +/- knop. Dit is het knopje voor de belichtingscompensatie.

Veel camera's hebben een metertje waarbij 0 het middelpunt is. -3 de onderbelichting en +3 de overbelichting. Je kan deze net zoals het voorbeeld hieronder vinden op het scherm van de camera en op veel camera's onder in de viewfinder. Om iets over te belichten zet je met +/- knop het blokje wat naar rechts naar bijv. +1 of +2. Let hierbij ook goed het histogram in de gaten.

Lees [hier](#) extra informatie over het gebruik van de belichtingscompensatieknop.

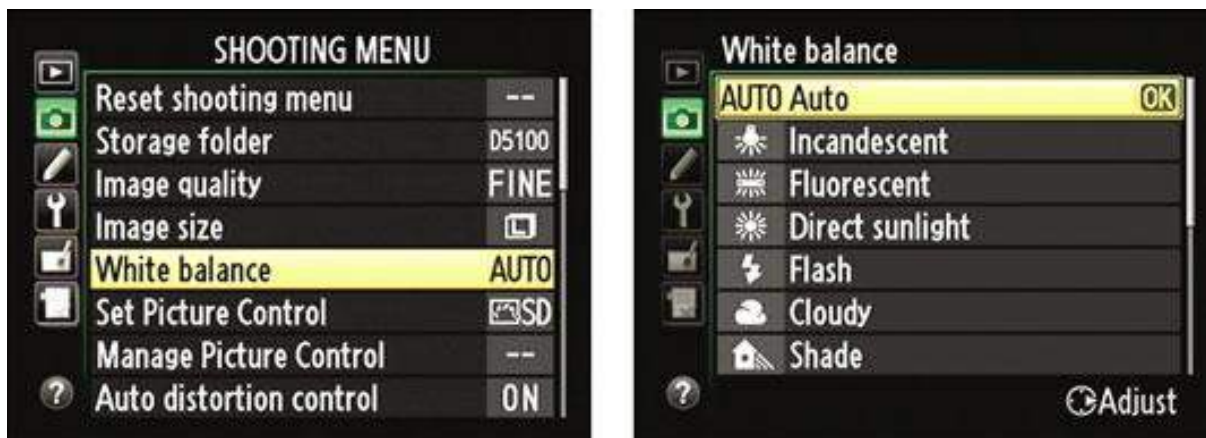

Belichtings compensatie (Exposure compensation)

De belichtingscompensatie staat nu ingesteld op +1. Hiermee overbelicht je de foto iets.

Witbalans

De witbalans van je camera zorgt ervoor dat de foto die je maakt de juiste kleur heeft, mits deze op de juiste instelling is geplaatst. De meeste fotografen laten de camera op AWB, automatische witbalans, staan. Hierbij bekijkt de camera zelf wat voor instelling nodig is, om je foto een juiste kleur te geven. Vaak gaat dit goed, maar het is niet altijd de juiste instelling.

Simpel gezegd is de witbalans niet veel meer of minder dan de warmte van de kleurtemperatuur. Deze wordt weergegeven in Kelvin, afgekort gewoon K. Als je de camera op AWB laat staan bepaald de camera dus zelf zijn temperatuur. Je kan ook kiezen uit allerlei iconen in de witbalans instellingen van je camera. Eigenlijk zijn dit niet meer dan ingebouwde presets (voorinstellingen) waarbij de Kelvin wordt aangepast naar de waarde die het beste past bij de situatie die het icoontje weergeeft.

Met nieuwere camera's kan je in veel gevallen de instellingen op AWB laten staan omdat de camera de juiste instellingen kiest. Toch is het handiger om de camera goed in te stellen. Mocht je handmatig de instellingen willen instellen dan is voor open gebieden bij lichte bewolking de instelling voor daglicht de beste keuze. Bij zwaarbewolkt, maar ook in bossen waar relatief minder zonlicht beschikbaar is, is bewolkt meestal de beste keuze.

Wil je de kleurtemperatuur helemaal zelf bepalen dan is dit mogelijk via de K stand waarbij je zelf de kelvin waarde aangeeft. Hoe hoger de waarde, hoe geler/warmer de kleur. Hoe lager de waarde, hoe kouder/blauwer de kleur. Kies je er zelf voor om dit handmatig in te stellen dan zal je met dierenfotografie meestal tussen de 5200K en de 5600K zitten. Met deze kleurwaarden voorkom je over het algemeen kleurzweem.

Mocht je uiteindelijk achteraf toch de verkeerde keuze hebben gemaakt, of de AWB van de camera tekort zijn geschoten dan is gelukkig met de nabewerking dit relatief eenvoudig te corrigeren.

	<i>Automatische Wit Balans</i>
	7000 K <i>Schaduw</i>
	6000 K <i>Bewolkt</i>
	6000 K <i>Flitser</i>
	5200 K <i>Daglicht</i>
	4000 K <i>Fluoriserend</i>
	3200 K <i>Kunstlicht</i>
	<i>Zelf instelbaar (Kelvin)</i>

Deze vogel is gefotografeerd op onze fotoreis [Pantanal](#). Met deze foto is gebruik gemaakt van daglicht setting (5200K) setting van de camera.

Roodkuijkardinaal in de Braziliaanse Pantanal. Nikon D810 – 400 mm – ISO 5.6 – 1/800 – ISO 1250

Fotoreis Madagaskar: Must voor elke fotograaf

Bijzonder! Dat is onze Fotoreis Madagaskar in alle opzichten. Het land werd ruim 165 miljoen jaar geleden afgescheiden van het Afrikaanse continent. Hierdoor ontwikkelden zich in Madagaskar talloze dieren en planten die nergens anders ter wereld te vinden zijn. Neem bijvoorbeeld de lemuren waaronder de Aye Aye, dwergmuismaki, ringstaartmaki, kroonsifaka en de Indri Indri. Je bezoekt tijdens de fotoreis verspreid over het land 3 nationale parken en 4 privé reservaten. Zoveel unieke dieren heb je nog nooit eerder gefotografeerd. En bovenop alles... bijna alles in deze fotografiereis is inclusief!

Madagaskar is een pareltje voor de wildlife fotograaf. Het is een 's werelds 8 biodiversiteits hotspots. Het grootste deel van de dieren en planten die voorkomen op dit grote eiland zijn endemisch en nergens anders ter wereld te vinden en te fotograferen. Aan de westkust groeien de majestueuze baobabs in de bijna woestijnachtige omgeving. Aan de oostkust vaar je per boot door de jungle.

Op diverse locaties ga je er ook in de avond op uit om het nachtleven vast te leggen. Zo ga je met deze Fotoreis Madagaskar bijvoorbeeld in de avond op zoek naar het bijzondere vingerdier en kleine kikkertjes! Naast natuur heeft Madagaskar ook een unieke cultuur. Met zijn ligging tussen Afrika en Azië heeft het land met beide continenten raakvlakken. Afrikaans dorpjes tussen de Aziatische rijstvelden.

Schrijf je nu in

Polarisatiefilter

Met wildlife fotografie maak je zelden gebruik van filters. Eigenlijk is er maar 1 filter welke voor wildlife fotografie soms van pas kan komen. Dit filter heet het polarisatiefilter. Het is een filter welke sommige mensen te pas en te onpas op de camera laten zitten. Kijk dus eerst of gebruik van een polarisatiefilter iets toevoegt. Voegt hij niets toe, laat hem weg.

Dit filter is gemaakt om licht te blokkeren die uit een bepaalde richting komt. Hierdoor heeft hij twee verschillende bijzondere eigenschappen. Allereerst maakt hij de kleuren iets intenser. Met name in de lucht zie je dit terug. De wolken worden witter en krijgen meer detail. Het blauw in de lucht wordt sterker. Dit effect kan je het beste vergelijken met het opzetten van een zonnebril met mooi weer. Als je een zonnebril opzet, worden alle kleuren veel intenser. Je kunt een polarisatiefilter dus eigenlijk ook zien als een soort zonnebril voor je camera.

Daarnaast heeft het polarisatiefilter de eigenschap om reflectie weg te halen. Dit betekent dat je bijvoorbeeld reflectie op water kan wegnemen waardoor de stenen en begroeiing onder water duidelijk zichtbaar worden. De reflectie wordt niet alleen weggehaald op water maar bijvoorbeeld ook op ramen.

Met wildlife fotografie kan een polarisatiefilter van pas komen als je bijvoorbeeld dolfijnen en walvissen fotografeert op zee. Kikkers welke een vochtig lichaam hebben waarop zon en licht reflecteert. Of bijvoorbeeld bij insectenfotografie in de ochtend waarbij de dauwdruppels op het insect nog aanwezig zijn.

Het polarisatiefilter is een rond filter met een draaisysteem. Je kan dit systeem wellicht het beste vergelijken met een luxaflex. Hoe verder je de luxaflex opent ten opzichte van de zon, hoe meer licht er binnenkomt. Simpel gezegd zitten er in je polarisatiefilters ook lamellen die lichtstralen doorlaten of tegenhouden. Draai je aan het filter dan blokkeer je de weg voor een deel van de lichtstralen en geef je andere lichtstralen een vrije doorgang. Draai hierbij rustig aan het filter en ga niet als een DJ aan het filter draaien. Na een halve slag gaat het filter alweer terug naar de oorspronkelijke beginwaarden, dus de oorspronkelijke stand van de lamellen.

Zie je een situatie waarbij je denkt reflectie weg te moeten nemen? Plaats dan het filter. Draai vervolgens aan de polarisatiefilter tot je het gewenste resultaat krijgt. Wil je iets meer kleurintensiteit, plaats dan het filter en draai wederom rustig aan het filter tot het gewenste resultaat.

Veel zaken kun je met nabewerking van een foto in Adobe Lightroom of in Photoshop gemakkelijk zelf doen. Ook effecten van de polarisatiefilter met betrekking tot het intensiveren van kleuren is vrij eenvoudig. Het weghalen van reflectie en spiegeling is echter een heel stuk lastiger. Een goed polarisatiefilter is daarom zeker belangrijk.

De meest gebruikte polarisatiefilters zijn de filters die je op de lens kunt schroeven en de filters die werken door middel van een drop-in systeem in een filterhouder. De eerstgenoemde heeft als voordeel dat je minder spullen mee hoeft te nemen. Je schroeft het filter erop en je kunt aan de slag. Dit filter heeft twee draairingen. Een om het filter te bevestigen op je lens en een om het daadwerkelijke filter te draaien en in de juiste positie te zetten.

Dit filter draai je naar rechts toe op de lens vast. Als je de polarisatie vervolgens gaat instellen draai je dus ook altijd naar rechts om te voorkomen dat je per ongeluk het hele filter weer losdraait en deze onverhoopt op de grond terecht komt. Groot nadeel van dit systeem is dat je niet eenvoudig de polarisatiefilter kunt combineren met een ander filter. Het gebeurt overigens wel dat men verschillende filters over elkaar heen plaatst, waarbij men bijvoorbeeld ook nog een grijsfilter gebruikt. Nadeel hiervan is dat het binnenkomende licht in de hoeken kan worden tegengehouden waardoor de hoeken op de foto donker worden, wat veel weg heeft van vignettering. Een ander nadeel is dat het niet mogelijk is om een voorzetlens te bevestigen op een andere lens met een andere diameter.

Het andere systeem is door middel van een voorzetfilter zoals het Haida-systeem deze heeft. Je plaatst een ring op je lens waaraan je de houder bevestigt. De ringen zijn verkrijgbaar in een grote diversiteit aan diameters. Wil je gebruik maken van filters op meerdere lenzen dan heb je alleen een extra ring nodig om je filterhouder aan te bevestigen. In de meeste houders kan je in totaal 3 filters tegelijkertijd plaatsen. Via het drop-in systeem plaats je de polarisatiefilter. En vervolgens kun je nog andere filters zoals grijsverloop- en grijsfilters plaatsen zonder dat er donkere hoeken in je foto's verschijnen. Nadeel van dit systeem is wel dat je dus net wat meer spullen mee moet nemen.

De kwaliteit van het slechtste stukje glas in of voor een lens bepaalt eigenlijk de gehele kwaliteit van je lens. Bezuinig dan ook nooit op je filters. Goedkope of slechte kwaliteit filters kunnen zorgen voor onder meer een kleurzweem op je foto's, iets wat je absoluut wilt voorkomen. Het zou zonde zijn als je een kwalitatief zeer goede lens hebt, waarbij je deze kwaliteit teniet doet door een slecht filter. Denk nog maar eens terug aan de zonnebril zoals eerder besproken. Het verschil tussen een heel goede, dus vaak heel prijzige zonnebril of een eenvoudige goedkope zonnebril zie je ook direct. Nadeel... een echt goed filter is helaas aan de prijs, net zoals een goede zonnebril.

Een goed filter is dan ook altijd van glas en niet van plexiglas of zelfs plastic. Laatstgenoemde zijn in grote getalen spotgoedkoop te verkrijgen via Chinese websites. Deze zorgen voor verlies in scherpte, kleur en contrast in je foto's. Daarnaast is een goed polarisatiefilter altijd voorzien van meerdere lagen coating die zorgt voor een goede doorlating van het licht en voorkoming van storende reflecties.

Fotograferen in de dierentuin

Dieren fotograferen in dierentuinen wordt vaak niet gezien als wildlife fotografie. Hier zijn dan ook al vele discussies over gevoerd waaraan we hier niet beginnen. Maar wat je er ook van vindt, het is een perfecte omgeving om te oefenen met wildlife fotografie. Dierentuinen herbergen dieren in alle soorten en maten en in diverse omstandigheden. Sommige dieren liggen buiten heerlijk in het zonnetje terwijl andere dieren in een binnenverblijf zitten in slechtere lichtomstandigheden.

En flitsen is verboden. Gelukkig. Dieren in een dierentuin worden per dag honderden keren gefotografeerd en soms door meerdere mensen tegelijkertijd. Stel je eens voor dat iedereen dan de flitser zou gebruiken. Daarnaast is het fotograferen met flits voor dieren achter glas ook geen optie. De flitser zorgt voor reflectie op de ramen zodat je voornamelijk een lichte vlek ziet en van het dier is niets meer te zien.

Nu is het sowieso al lastig als dieren achter glas liggen. Als je een foto wil maken door het glas heen is er een grote kans dat je nog wat reflectie ziet van je buurman die naast je staat. Er zijn enkele manieren om dit op te lossen. De eerste oplossing is om gebruik te maken van een polarisatiefilter. Deze kan je gebruiken om reflectie weg te filteren. Hierdoor wordt het dier achter het glas wel goed zichtbaar. Een andere optie om reflectie op ruiten weg te nemen is door middel van een rubberen zonnekap welke je tegen de ramen aan kunt plaatsen. Op deze manier is er geen mogelijkheid op reflectie tussen de raam en de lens.

Heb je geen polarisatiefilter of flexibele zonnekap bij de hand dan kan je nog tussen de lichtbron en de raam in gaan staan. Het dragen van donkere kleding helpt hierbij ook nog een handje, want deze reflecteert in tegenstelling tot felle kleding nauwelijks op de ruiten.

Als de verblijven geen glazen ramen hebben dan zijn ze vaak voorzien van hekwerken. Noodzakelijk om dieren op veilige afstand te houden van mensen. Dit kan problemen opleveren met je fotografie. Want hoe maak je nu een foto zonder dat dit hek op de foto staat?

De oplossing is relatief simpel. Fotografeer van een zo dicht mogelijke afstand vanaf het hek of gaas waarachter het dier zit. Uiteraard wel de regels van de diertuin in acht nemend. Fotografeer hierbij altijd met een laag diafragma van bijvoorbeeld f/5, f/5.6 of f/6. Ga niet te hoog met het diafragma want dan wordt het hek ook weer zichtbaar door de hogere scherptediepte. Zoek ook een stuk hek of gaas wat zich bevindt in de schaduw. Als de zon reflecteert op het hek of gaas dan is wellicht ook terug te zien op de foto.

Ook al fotografeer je in de diertuin, probeer toch altijd een zo natuurlijk mogelijke foto te maken. Probeer te voorkomen dat hekwerken of andere kenmerkende dingen van de diertuin in beeld komen. Dit gaat natuurlijk niet altijd, maar het is een mooi streven.

Als laatste tip voor diertuin fotografie. Vermijd de drukke momenten zoals weekenden, woensdagmiddagen en vakantieperiodes. Op dit soort momenten is het druk en is er meer herrie. Sommige dieren trekken zich dan vaak wat verder terug in hun verblijven en fotograferen in alle rust is dan ook een uitdaging.

Walvissen en dolfijnen fotograferen

In dit hoofdstuk gaat het over het fotograferen van walvissen en dolfijnen. Echter wel vanaf een boot en niet onder water, dat is weer een totaal andere tak van fotografie. Er zijn veel toeristische plekken waar excursies worden aangeboden om deze magnifieke dieren te zien. Maar het boeken van deze tour biedt je nog geen garantie dat je deze dieren goed te zien krijgt, laat staan dat je ze goed kan fotograferen.

Concentreer je dan ook alleen op de echte hotspots voor walvissen en dolfijnen. Is het geen hotspot, hou je geld in de pocket of stel je hoge verwachtingen naar beneden bij. Wat maakt een locatie een hotspot? Daar waar voedsel voor de dieren aanwezig is.

Hieronder enkele van de vele hotspots waar grote kans is op het zien van walvissen en dolfijnen.

IJsland; In IJsland kan je vanaf verschillende locaties walvistours doen met kans op potvissen, dwergvinvissen, bultruggen en orka's. Fotografie-reizen.nl heeft een mooie zomer Fotoreis IJsland en een fotoreis IJsland Westfjorden waarbij we een walvistour maken.

Marino Ballena National Park – Costa Rica; De plek om bultruggen te zien met hun jongen.

Vancouver Island – Canada; Voor de kust van Vancouver Island zijn groepen orka's het gehele jaar door te vinden.

Kaikoura – Nieuw-Zeeland; Een fantastische hotspot bij het zuidereiland van Nieuw-Zeeland met potvissen, donkergestreepte dolfijnen, de zeldzame hectordolfijnen en orka's. Dit is ook een plek waar je kunt zwemmen tussen soms wel honderden wilde donkergestreepte dolfijnen.

Bay of Islands – Nieuw-Zeeland; Een plek aan de kust bij het Noordereiland voor tuimelaars en de gewone dolfijn.

Isla de la Plata – Ecuador; Een hotspot voor bulrugwalvissen.

Lees ook zeker altijd reviews van de aanbieders. Worden er veel dieren gespot of zijn er veelal teleurstellende reacties? Hoe zijn de gidsen? Hoe zijn de veiligheidsinstructies? En is er een (gedeelde) geld-terug-garantie op het moment dat je geen walvissen ziet? Als een aanbieder je deze garantie durft te geven dan is de kans op het zien van walvissen tijdens de tour wel heel erg groot.

Een walvis is geen dolfijn. Dit klinkt logisch maar het verschil in gedrag tussen walvissen en dolfijnen is groot. En met wildlife fotografie is het altijd belangrijk om het gedrag van dieren te bestuderen. De meeste walvissen zijn namelijk plankton-eters. Dat betekent dat ze zich over het algemeen trager door het water bewegen en zich vaak ophouden bij het wateroppervlakte, omdat dit juist de plek is waar het meeste plankton te vinden is. Resultaat is dat je hierdoor vaak alleen maar een deel van de rug te zien krijgt. De staart van de meeste walvissen krijg je veelal alleen maar te zien op het moment dat ze dieper het water in duiken. En juist dat is een van de

zaken die je wil vastleggen. Die prachtige staart helemaal boven het water met het water wat er afdruipt.

Potvissen zijn een van de walvissoorten die jaagt op bijvoorbeeld inktvis en octopus. Deze dieren zijn enkele minuten te vinden aan de wateroppervlakte om te ademen waarna ze de staart in de lucht gooien en bijna kaarsrecht naar beneden zwemmen en blijven daar soms 45 minuten. Dus ook geduld is vaak van belang voor het fotograferen van walvissen. En de ultieme foto met walvissen is zonder twijfel de springende walvissen. Dit is echter iets wat niet vaak gebeurt. Het zijn de stieren die uit het water springen met een zo groot mogelijke splash om indruk te maken op de vrouwtjes. Ook speelse kalveren springen soms graag uit het water.

Dolfijnen zijn supersnel. Dolfijnen zijn actieve jagers. De dieren zijn wendbaar, snel, speels, kleiner dan walvissen en daardoor in eerste instantie lastig op de foto te krijgen. Hoewel, de grootste dolfijnensoort is de orka die met 8 ton toch richting het gewicht van een bus gaat. Gelukkig zijn dolfijnen net zoals veel walvissen ook vaak nieuwsgierige dieren waardoor het regelmatig voorkomt dat ze een kijkje komen nemen bij de boot. Als boten op snelheid zijn, komen ze ook regelmatig spelen met de golfslag die ontstaat door de boot, maar heel handig om ze te fotograferen is het dan niet. Luister aan boord ook altijd naar de instructies van de kapitein en/of gidsen aan boord. Deze mensen doen deze tours bijna dagelijks, kennen als geen ander het gedrag en geven vaak aan wat te verwachten.

Potvis staart in New Zeeland – Nikon D810 – 340 mm – f/8 – 1/4000 – ISO500

Nu je weet waar je ze kan vinden en al iets van het gedrag weet van deze dieren is het niet onbelangrijk om de juiste keuze te maken wat betreft de fotoapparatuur en randapparatuur. Met walvistours zijn er gelukkig vaak regels waaraan de aanbieders zich moeten houden. Een ervan is niet te veel boten bij de dieren en een heel belangrijke, ze moeten vaak ook minimaal 50 meter en soms zelfs meer afstand houden. Maar uiteindelijk bepaalt het dier zelf of ze dichterbij gaat komen of niet. Vraag dus ook niet aan de touroperator om dichterbij de dieren te gaan.

Het is vooraf dus moeilijk te bepalen hoe ver weg of dicht bij de dieren zullen zijn. Je wilt dus flexibel kunnen zijn en kunnen in-/uitzoomen. Een telelens met een vast brandpuntsafstand kan je behoorlijk beperken. Omdat je ook vaak niet weet waar het dier tevoorschijn komt uit het water, kan een telelens met een groot bereik je in de problemen brengen. Hoe verder je bereik hoe kleiner de oppervlakte wat je in beeld krijgt, en dus hoe groter de kans dat je walvis niet of niet compleet in beeld krijgt. Een zoomlens van bijvoorbeeld 100-400mm of 150-600mm is vaak handiger.

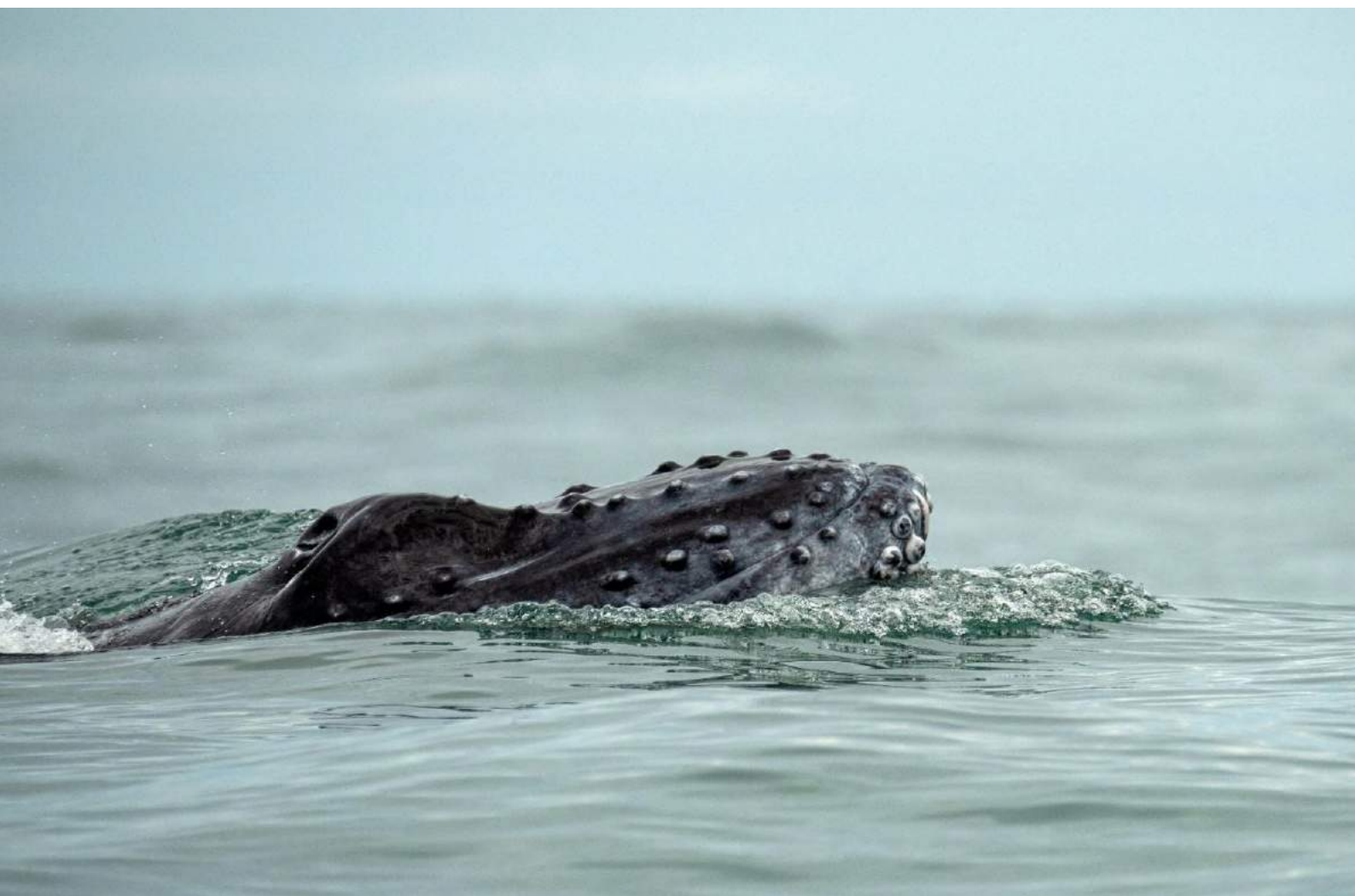
Jonge bultrug in Marino Ballena national park in Costa Rica – Nikon D810 – 160mm – f/5 – 1/4000 – ISO320

Met fotografie van deze dieren bevind je jezelf op een boot welke op het water dobbert en dus beweegt. De dieren kunnen op elke denkbare plek naast de boot tevoorschijn komen. Met andere woorden, je wil zo wendbaar mogelijk zijn. Een tripod is dus geen optie. Voordat je alles weer op de juiste plek hebt opgesteld is het dier al lang en breed vertrokken. Een monopod is al wel een stuk wendbaarder, maar kan je beter ook achterwege laten. Ook deze levert je vaak meer ongemak op dan gemak. Daarnaast zorgt een tripod of monopod ervoor dat de trilling van de motor van de boot doorwerkt in de camera, wat je dus niet wilt. Voor stevigheid zou je wel kunnen kiezen voor een schouderstatief. Maar deze zijn aardig aan de prijs.

Kom je bij een walvis welke rustig op het water drijft, dan kan je werken met een relatief lage sluitertijd. Maar probeer altijd 1/600 of sneller aan te houden, als je een lens hebt die gaat tot 300mm. Om de foto's scherp te houden, kan je daarom het beste aanhouden dat je de sluitertijd instelt op het dubbele van het aantal millimeters brandpuntsafstand welke je gebruikt. Dus 50mm = 1/100, 100mm = 1/200, 200mm = 1/300 enz. Echter, is je lens maximaal 300mm dan laat je de sluitertijd dus altijd op 1/600e of sneller staan, zodat je altijd de goede instelling al hebt ongeacht je in- of uitzoomt. Is de kans groot dat er walvissen uit het water springen dan ga je naar minimaal 4x je maximale brandpuntsafstand. Dus 300mm wordt dan minimaal 1/1200.

Bultrug in Marino Ballena national park in Costa Rica – Nikon D810 – 370 mm – f/7.1 – 1/3200 – ISO320

Het diafragma stel je in op een stand tussen F5 en F11 maar met F8 zit je eigenlijk altijd wel veilig. Des te hoger je gaat met je diafragma getal, des te meer scherptediepte je krijgt. Maar je wilt vaak niet de gehele achtergrond scherp hebben en hoe hoger je F getal des te lager je sluitertijd wordt. F8 is prima om het gehele dier scherp op de foto te kunnen krijgen.

Zet je camera op burst mode. Als je de ontspanknop ingedrukt houdt, maakt de camera meteen een serie foto's. Op het moment dat de staart van de walvis uit het water komt, of de walvis springt, wil je meteen een hele serie schieten. Uit de serie foto's die je gemaakt hebt, kan je achteraf je mooiste uitkiezen. Maar wat je ook doet, zet hem niet op single shot, waarbij je maar slechts een foto maakt.

Stel je camera in op een enkel scherpstelpunt met autofocus. Probeer nooit met de hand scherp te stellen. Zeker met beweging betekent dit eigenlijk altijd dat je te laat bent. Je gebruikt het enkele scherpstelpunt om te voorkomen dat de camera andere zaken scherpstelt dan wat jij wil. Normaal gesproken is het zo dat wanneer je dieren fotografeert, je altijd scherpstelt op het oog. In het geval van een walvis is het oog nagenoeg altijd onderwater dus kan je deze regel vergeten. Vanwege de afmeting van de walvis kan je het scherpstelpunt rustig in het midden van je beeld laten staan.

Gestreepte dolfijn in Kaikoura Nieuw Zeeland – Nikon D810 – 340 mm – f/8 – 1/1250 – ISO400

Bij het fotograferen van dolfijnen gelden bijna allemaal dezelfde regels als met het fotograferen van de walvissen. Een belangrijk verschil is echter, zoals ik ook al eerder aangaf, dolfijnen zijn veel speelser, veel sneller. Daarom is het met dolfijnen eigenlijk altijd belangrijk om je sluitertijd op minimaal 4x de maximale mm van je lens in te stellen. Dus met een 300mm lens komt de snelheid op 1/1200ste om zo alle acties van de dieren haarscherp vast te leggen. Doordat de dieren soms letterlijk voor je neus alle kanten opspringen, wil je dat je scherpstelpunt het dier in het scherm blijft volgen en daar continu op scherp blijft stellen. Eigenlijk hetzelfde als wat je zou doen met fotografie van vogels in vlucht. Je stelt daarom je camera in op continu focus (AF-C of AI-Servo) zodat de springende dolfijn scherp in beeld blijft.

Het allerbelangrijkste met de nabewerking? Let op de horizon! Een foto waarbij de horizon van de zee scheef uit beeld loopt, klopt gewoon niet. Met het, half in extase en half in verwondering, fotograferen van de dieren vanaf een schommelende boot is de horizon tijdens het fotograferen ongetwijfeld het laatste waar je aan denkt. Geen probleem, maar zorg met de nabewerking, hoe scherp de originele foto ook is, altijd voor een rechte horizon.

Gewone dolfijn in Paihia Nieuw Zeeland – Nikon D810 – 260 mm – f/8 – 1/1000 – ISO250

Reptielen fotograferen

Reptielen zijn voor sommige mensen dieren waar ze met een boogje omheen lopen. Vooral de slangen worden als eng gezien. Jammer want reptielen zijn heel divers en soms ook erg kleurrijk. Ook in Nederland en België vind je diverse soorten reptielen. In beide landen heb je 3 soorten slangen: de adder, de ringslang en de gladde slang. Je belangrijkste stap is dan ook om te onderzoeken waar je deze dieren het beste kunt vinden en hoe je de soorten herkent.

Gladde slang

In Nederland de moeilijkst te vinden slangensoort vanwege zijn beperkte verspreidingsgebied. Het dier leeft het liefst op droge delen van veengebieden, heide, bosranden en op droge zandgrond.

Ringslang

Dit is de meest algemene slangensoort in Nederland en België en vaak het makkelijkst te vinden. Hij houdt echt van gebieden met veel water en is het beste te vinden op wat hogere stukken grond aan rivieren en meren waar hij dan ligt te zonnen.

Adder

De adder is onze enige giftige slang. Hij is vaak te vinden op heidegebieden in de directe nabijheid van water.

Van de hagedissen zijn er in Nederland en België totaal 4 soorten te vinden.

Hazelworm

Dit reptiel lijkt aardig op een slang vanwege zijn ontbrekende poten, maar in tegenstelling tot slangen heeft hij oogleden. Hij komt in grote delen van Nederland en België voor.

Zandhagedis

De meest kleurrijke hagedis waarvan het mannetje mooie felgroene kleuren heeft. Hij komt, zoals de naam doet vermoeden, voor in zandstreken zoals diverse locaties op de Veluwe en in de duinen.

Muurhagedis

In Nederland vind je deze alleen in Zuid-Limburg. In België is hij eenvoudiger te vinden. Hij maakt vaak gebruik van warme muren en rotsen om zich op te warmen.

Levendbarende hagedis

Deze hagedis vind je voornamelijk in het oosten van Nederland en België. Hij is voornamelijk te vinden rondom duinen, bosranden en heidegebieden.

Reuzenkameleon in Madagaskar - Nikon D810 – 400 mm – f/6.3 – 1/160 – ISO1250

Andere soorten reptielen zijn voornamelijk exoten welke dus niet in Nederland of België thuishoren. Zo kan je op sommige locaties diverse soorten schildpadden tegenkomen die voorheen als huisdier gehouden zijn en door eigenaren ergens in een plas gedumpt zijn.

Reptielen zijn koudbloedige dieren. Dit betekent simpelweg dat ze de zon nodig hebben op te warmen. De beste periode om reptielen op de foto te zetten is in het voorjaar en najaar. In de winter zijn de reptielen meestal in de winterslaap en zal je ze zelden treffen. De beste periode op de dag om ze te zoeken is in de ochtend wanneer je de warmte van de zon begint te voelen.

Ook in de zomermaanden zijn de dieren wel actief maar zoeken ze op het heetst van de dag beschutting op. Reptielen kunnen in tegenstelling tot de meeste zoogdieren niet zweten en zijn voor de juiste lichaamstemperatuur afhankelijk van de zon, schaduw en eventueel water.

Mocht je slangen gaan fotograferen, in Nederland heb je maar 1 giftige soort, de adder welke eenvoudig te herkennen is aan de verticale pupil in het veelal rode oog. In met name tropische landen heb je veel meer soorten slangen waarvan, tenzij je een kenner bent, ook niet altijd duidelijk is welke wel of niet giftig zijn. Blijf daarom gewoon altijd op veilige afstand. Minimaal 2x de lengte van de slang.

Netpython – Nikon Z 7II – 240 mm – f/6.3 – 1/50 – ISO3200

Verstoort de dieren nooit. Reptielen zijn beschermde diersoorten. Mocht je ze gevonden hebben, benader ze heel rustig. Zet je voeten zo zacht mogelijk neer. Reptielen, en met name de slangen voelen de trillingen en zullen als ze dit voelen er bij voorkeur vandoor gaan. Voorkom dat je schaduwen werpt over de reptielen en voorkom onverwachte snelle bewegingen.

De lens voorkeur met reptielen fotografie is een telelens. Hierbij hoeft je niet al te dicht bij de dieren te komen. Een 200 à 300mm is meestal voldoende. Ook hierbij geldt dat je moet proberen om ze op ooghoogte te fotograferen. Grote statieven zijn hierbij meestal een hinder. Een ministatief, rijstzak/bonenzak is dan een goede oplossing. Of mocht je dat niet hebben een shirtje of jasje. De uitdaging met reptielen fotografie vanaf een laag standpunt in Nederland is dat je vaak te maken hebt met grassprietten of andere begroeiing. Het is dus wel zoeken naar de juiste positie. In het buitenland waar je diverse soorten hebt die in bomen leven, zoals kameleons is het vaak weer wat eenvoudiger.

Om je slangen foto nog wat spannender te maken is het helemaal top als je de tong ook op de foto hebt. De tong gebruikt de slang om de omgeving te ruiken. De slang proeft als het ware de lucht met zijn tong om vervolgens langs het orgaan van Jacobson te wrijven, die in het gehemelte van de slang zit. De slang 'ruikt' op die manier zijn prooi, maar ook jouw aanwezigheid.

Gestreepte waterslang in Isalo National Park Madagaskar – Nikon D810 – 400 mm – f/5.6 – 1/80 – ISO320

Om de tong op de foto te zetten is het raadzaam om de camera op burst mode te zetten, zodat je direct meerdere foto's achter elkaar kunt schieten. Op die manier is de kans stukken groter dat je de tong van de slang op een mooie manier vast kunt leggen. De snelheid om de tong scherp op de foto te kunnen leggen ligt zo rondom de $1/500^e$ van een seconde of hoger. Wil je de beweging van de tong vast leggen dan is een snelheid rondom de $1/100^e$ van een seconde prima.

Op zonnige dagen kan het zijn dat je te maken krijgt met de reflectie van de zon op de slang wat vervelende lichte vlekken geeft op je foto. Dit is, mocht dit het geval zijn, op te lossen door gebruik te maken van een polarisatiefilter op je lens.

Yacarekaaiman in de Pantanal Brazilië – Nikon D810 – 290 mm – f/5.6 – 1/800 – ISO160

Amfibieën fotograferen

In Nederland en België zijn er in totaal 17 soorten amfibieën te vinden. 6 Daarvan zijn salamanders waarvan 1, de Italiaanse kamsalamander, uitheems is die uitgezet is op de Veluwe. De andere zijn kikkers en padden waarvan de Amerikaanse brulkikker ook uitheems is. Kortom voldoende fotomateriaal voor mooie wildlife foto's.

Amfibieën zijn vanaf het vroege voorjaar tot het najaar te vinden. In de wintermaanden trekken ze zich terug voor hun winterslaap en laten ze zich niet zien. Het voorjaar is de makkelijkste periode om amfibieën in grote aantallen te zien. Dan breekt de paringsperiode aan en trekken alle amfibieën richting meren en poeltjes waar de vrouwtjes de kikkerdril achterlaten.

Boomkikker

In Nederland is ongetwijfeld de boomkikker de meest populaire kikker om te fotograferen. Om ze te vinden is niet echt heel eenvoudig. Met een afmeting van 3 tot 4 centimeter hebben ze slechts een geringe afmeting. De mooie groene schutkleur maakt het er ook niet makkelijker op net zomin als het feit dat deze kikker in Nederland en België vrij zeldzaam is. De beste plekken om ze te vinden zijn in het zuiden en oosten van Nederland. In België zijn de populaties ook behoorlijk verspreid met de meeste populaties in Limburg. Ze houden zich graag op in lage struiken in de nabijheid van poeltjes. Braamstruiken zijn een van hun populairste plekken.

Heb je de eerste boomkikker gevonden dan volgen erna al snel meer, omdat ze zich voornamelijk in groepjes ophouden. Ze laten zich vrij eenvoudig fotograferen en blijven als je ze met rust laat over het algemeen rustig zitten. Maak geen onverwachte en snelle bewegingen en voorkom dat je tegen de takken stoot.

Niet aanraken

Laat de kikkers zitten waar ze zitten. Probeer ze niet op een 'mooiere' plek te zetten voor je foto. Dit kan behoorlijk schadelijk zijn voor de kwetsbare dieren. Kikkers hebben een heel gevoelige huid. Eventuele schimmels, zonnebrand, insectenspray die op je huid aanwezig zijn evenals de andere pH van je huid ten opzichte van de huid van de kikker kunnen allemaal schadelijk of zelfs dodelijk zijn voor de kikker. Dus pak ze nooit op. Daarnaast overtreed je daarmee ook de wet want alle amfibieën in Nederland zijn beschermd en mogen niet opgepakt of verplaatst worden. Om dus de perfecte foto te maken waarbij de kikker precies zo zit zoals je wilt, betekent dat je dus vaak terug zal moeten naar de plek waar je ze gevonden hebt.

Het aanraken van amfibieën kan daarnaast ook schadelijk zijn voor de mens. Niet zo zeer in Nederland maar in de tropen zijn er verschillende kikkers en paddensoorten die gif op hun lichaam hebben. De bekendste zijn daarin natuurlijk de kleurrijke gifkikkers die je kunt aantreffen in midden en zuid Amerika. Een van de allergiftigste dieren op onze planeet is de gouden pijlgifkikker (*Phyllobates terribilis*). Op hun

lichaamsvocht is batrachotoxine aanwezig wat, als het in onze bloedbaan terecht komt, gegarandeerd overlijden tot gevolg heeft.

Groene kikkers & Heidekikker

De drie groene kikkersoorten zijn eenvoudig te vinden bij plassen. Ook de heikikker die veel minder algemeen is houdt zich daar graag op. Veelal zitten ze aan de waterkant of op een drijvend blad van een waterplant zoals een lelie. Het vinden is dus vrij eenvoudig maar het fotograferen is al een iets grotere uitdaging. Maar net zoals met alle wildlife fotografie geldt ook hier, probeer de kikker vanaf ooghoogte te fotograferen. Beste lenskeuze is dan ook een telelens en bonenzak om vanaf zo laag mogelijk standpunt te kunnen fotograferen. Mochten kikkers wegspringen dan is het daarna geduld hebben, je camera juist positioneren en wachten tot de kikker terugkomt.

Bruine kikker

De bruine kikker, die in Nederland en België zeer algemeen is, houdt zich minder bij water op, maar is wel het beste te vinden op vochtige locaties zoals in nat gras in een bosrijke omgeving, waar hij op zoek gaat naar voedsel. De meeste mensen ontdekken deze kikkers vaak pas nadat ze voor de voeten wegspringen. Als je een bruine kikker gevonden hebt, benader hem dan heel rustig en gebruik bij voorkeur een telelens. Deze kikkersoort is zeer beweeglijk en zal snel de veiligheid opzoeken en wegkruipen.

Middelste groene kikker in Nationaal Park Dwingelderveld

Padden

De geelbuikvuurpad en de knoflookpad zijn beide vrij zeldzaam in Nederland en België. De eerstgenoemde komt in Nederland alleen maar voor in Zuid-Limburg. De Rugstreeppad is al eenvoudiger om te vinden en de gewone pad komt in grote aantallen voor. De gewone pad is ook eenvoudig te vinden rondom de paddentrek van eind februari tot en met april. In deze periode trekken ze richting waterpartijen om zich voort te planten en de eieren te leggen in het water. De rest van het jaar kan je deze padden overal tegenkomen.

Salamanders

Salamanders zijn een stuk lastiger te vinden en er zijn in Nederland nog veel mensen die nog nooit van hun leven een salamander in het wild hebben gezien. Salamanders stellen redelijk wat eisen aan hun leefomgeving. Het water waarin ze leven moet helder en schoon zijn. Daarnaast gaat hun voorkeur naar stilstaand water of langzaam stromend water waar bij voorkeur geen vis in zit en voldoende begroeiing aanwezig is, waarin ze kunnen schuilen. Als je rustig aan een water gaat zitten welke aan bovenstaande voorwaarden voldoet, dan is de kans aanwezig om salamanders te zien. Ze komen af en toe naar boven om naar lucht te happen waarna ze weer naar beneden duiken. In het voorjaar is de beste kans om ze te zien waarbij ze tijdens de paartijd soms aan het wateroppervlakte drijven. In de zomer kruipen ze het water uit en gaan op zoek naar vochtige en beschutte locaties. Ook dan zijn ze lastig te zien en te fotograferen.

Japanse vuurbuik salamander

Niet flitsen

In tegenstelling tot wat je op sommige plekken leest, gebruik geen flitsers bij Amfibieën. Net zoals de huid zijn ook de ogen van amfibieën zeer gevoelig. De gevoeligheid hierbij varieert van soort tot soort. Maar als je van te dichtbij gebruik maakt van een flitser dan is er de mogelijkheid om een kikker permanent te verblinden of een oogbeschadiging op te laten lopen. Hierover staan talloze discussies op het internet, waarbij dit door veel mensen onterecht ook in twijfel getrokken wordt en dit onzin vinden.

Toch is de situatie zo dat je soms te maken hebt met slecht licht. Je kan in dit soort gevallen ook gebruik maken van ledlampen waarbij je de sterkte en de kleurwarmte kan aanpassen. Dit is een betere optie voor de kikker omdat de kikker dan niet onverwachts wordt verrast met zeer fel licht. Met de foto van de roodoogmakikikker op onderstaande foto is geen gebruik gemaakt van een flitser maar van een led lamp.

Kikkers hebben vaak een vochtige huid. Zonlicht of een lamp kan dus zorgen voor reflectie op de huid waardoor je lichte vlekken op de foto terugziet. Dit kan je deels voorkomen door gebruik te maken van een polarisatiefilter.

Rodoogmakikikker in Costa Rica – Sony SLT-A65V – 105 mm – f/6.3 – ISO1600

Insecten fotograferen

Het fotograferen van insecten gebeurt in de meeste gevallen met een macrolens hoewel de grotere insecten ook prima te fotograferen zijn met een kleine telelens. De mogelijkheid over apparatuur gebruik voor macrofotografie is eerder in dit boek al geschreven.

Voor het fotograferen van insecten met een macrolens voldoet een macrolens met een brandpuntsafstand van rondom de 100mm het beste. Heb je een lens met minder aantal millimeters dan betekent dit dat je ook al dicht op het insect zit. Hierbij is de kans groter dat het insect er vandoor gaat. Ook kan het zijn dat op het moment dat je dusdanig dicht bij het insect komt, je een schaduw werpt op het insect. Met 100mm kan je meer afstand houden en is de kans kleiner dat je schaduw op het insect werpt.

De grootste fout die met macrofotografie vaak gemaakt wordt, is dat men te vaak te dicht op het object, in geval van wildlife fotografie het insect, kruipt. Het resultaat is vervolgens dat men te weinig scherptediepte heeft om het gehele insect scherp op de foto te krijgen, zelfs als er een hoog diafragma gebruikt wordt. Dit komt omdat je een scherptediepte hebt van slechts enkele millimeter of soms zelfs minder dan een millimeter, afhankelijk van je afstand tot het insect en het gebruikte diafragma.

Zevenstippelig lieveheersbeestje – Nikon Z 7II – f/16 - 1/160 – ISO2500

Om meer scherptediepte te krijgen zal je vaak een grotere afstand tot het insect moeten nemen en je diafragma moet omhoog. Maar een groter diafragma betekent op zijn beurt weer dat je minder licht in je lens krijgt, dus ook met je ISO-waarde ga je omhoog. Om te zorgen voor extra licht kan je gebruik maken van een ringflitser, maar een ringflitser zorgt ervoor dat veel insecten er vandoor gaan. Een andere optie is het gebruik van een ringlamp of extra lamp die je op het insect richt. Hierbij heb je meer licht en zal het insect minder snel schrikken van de plotselinge flits. Er zijn ook diverse ringflitsers die ook kunnen functioneren als lamp welke je continu kunt laten branden. Een andere mogelijkheid om te gebruiken is eventueel een reflectiescherm. Maar dit maakt het vaak net wat minder praktisch omdat je deze moet vasthouden of met een houder plaatsen.

Vaak wil je ook zachte kleuren in je foto hebben. Dit kan door middel van ETTR, Exposure To The Right. Zie hiervoor ook dit hoofdstuk in dit boek. Hierbij zorg je voor een overbelichting in je foto door in de A / Av of S / Tv stand via de overbelichtingsknop 1 of 2 stops over te belichten. Hou hierbij ook je histogram in de gaten. In de M stand kan je zelf zorgen voor een overbelichting op je foto door op je histogram de belichting.

Het beste tijdstip om insecten te gaan fotograferen is in de ochtend. Insecten zijn dan vaak nog niet heel actief, moeten nog opwarmen en vaak zitten ze nog onder de druppels van de ochtenddauw wat mooie foto's kan opleveren. Hou wel in het achterhoofd dat wanneer je insecten met waterdruppels wilt fotograferen, en je schijnt er licht op, dat de druppels witte vlekjes op de foto kunnen worden. Maak dan gebruik van een polarisatiefilter waarbij je de reflectie weghaalt en door de druppel heen kan kijken.

Wanneer je begint met het fotograferen van insecten met een macrolens stel dan je verwachtingen bij. Veel mensen denken dat ze dan foto's kunnen maken waarbij het insect van voor tot achter helemaal scherp is met de vele details en de facetogen en haartjes helemaal uitvergroot. De meeste van deze foto's zijn gemaakt met insecten die nog maar net dood zijn. De insecten worden schoongemaakt, op goede positie gezet en vervolgens gefotografeerd. Dit fotograferen gebeurt vervolgens van voor tot achter millimeter voor millimeter. Al deze foto's worden later in een bewerkingsprogramma op elkaar gestapeld. Dit noemt men photostacking. Uiteindelijk krijg je dus foto's welke van voor tot achter zeer gedetailleerd en haarscherp zijn.

Het scherpstellen op het insect is eveneens een uitdaging. Ook hierbij geldt dus dat het oog scherp moet zijn. Bij een spin met 8 ogen eveneens een leuke uitdaging, want daar wil je dus dat alle 8 de ogen scherp zijn. Met een deel van de macrolenzen is het zo dat je automatisch kunt scherpstellen. Als je dit doet dan zal je al snel zien dat er vaak wordt scherpgesteld op van alles en nog wat, behalve het oog. Door de beperkte scherptediepte is het dus eigenlijk handiger om handmatig scherp te stellen.

Het fotograferen van levende insecten met macrolenzen is dan ook een enorme uitdaging. De beperkte scherptediepte, de beweeglijkheid van het insect, beweging van het blad waar het insect op zit en je eigen beweeglijkheid zorgen ervoor dat je, zeker in het begin, heel veel foto's zult hebben die niet scherp zijn, of scherp op de verkeerde plek. Calculeer dit dan ook zeker in en heb vooral geduld.

De meeste insecten zijn op zich prima te benaderen door er heel rustig op af te gaan en geen snelle onverwachte bewegingen te maken. Zo kan je soms op enkele centimeters van het insect komen. Ook een goede tactiek is om de omgeving eerst te observeren. Waar zie je veel insecten? Waar komen de insecten op af. Vaak loont het om dan rustig bij zo'n locatie te gaan zitten/staan. Hoe langer je ergens op dezelfde plek bent hoe meer je ontdekt in deze mooie macrowereld. Soms zitten er tientallen insecten in de vierkante meter voor je. Probeer ook altijd te voorkomen dat je plots schaduw over het insect laat vallen. Het snelle verschil tussen licht en donker kan ze doen schrikken. Vandaar ook dat een goede lamp beter geschikt is dan een flitser. Een flitser kan ook zorgen voor een soms saaie donkere achtergrond terwijl je met een lamp een meer kleurrijke achtergrond krijgt.

Observeer zeker ook de insecten. Let op hun gedrag. Libellen en waterjuffers zijn hierin een eenvoudig voorbeeld. Ze keren heel vaak terug naar dezelfde takjes,

meestal de uiteinden daarvan. Als je hier rustig naar toe gaat zal je zien dat je de mooiste foto's kunt maken van deze mooie insecten.

Ook het gebruik van een statief kan met macrofotografie vaak wel een uitkomst zijn. Hiermee voorkom je in elk geval bewegingsonscherpte welke veroorzaakt wordt doordat je de camera niet in de hand hoeft te houden. Dit gaat wel ten koste van je beweeglijkheid en kijk uit dat je niet tegen de takken aanstoot met het statief waar de insecten op zitten.

Zoals eerder aangegeven is het ook prima mogelijk om met een kleine telelens insecten te fotograferen. Voor de kleinste insecten is dit niet echt geschikt. Maar voor de grotere insecten zoals vlinders, cicaden, grotere torrensoorten en libellen is deze lens prima geschikt. Je kan van een wat grotere afstand fotograferen en je hebt daardoor direct ook wat meer scherptediepte. Ook in dit geval moet je zorgen voor voldoende snelle sluitertijd om bewegingsonscherpte te voorkomen.

Vlieg vroeg in de ochtend met dauwdruppels nog op de kop

Detailfotografie

Een leuke vorm in wildlife fotografie is detailfotografie. Hierbij zet je dus slechts een klein deel van het dier, gedetailleerd op de foto. Je ziet dus niet het gehele dier maar slechts een deel ervan. Ook al fotografeer je slechts een detail van het dier, toch is het met een beetje kennis van dieren al snel duidelijk om welk dier het gaat of om wat voor diersoort het gaat.

Dingen waar je aan kunt denken met detailfotografie van wildlife zijn bijvoorbeeld de poten. Klauwen van beren en katachtigen zijn karakteristiek. De huid van de olifant of de vacht van een luipaard lenen zich uitstekend van detailfotografie. Het verenkleed van de pauw, zoals op de foto op de volgende pagina, leent zich ook uitstekend voor detail fotografie. En wat te denken van een close up van de ogen van een dier.

Experimenteer er op los en ontstaan veel interessante foto's.

Groepsfoto

Veel dieren leven niet alleen maar zoeken de veiligheid van een groep op. Des te groter de groep des te veiliger ze als individu zijn. Een groot aantal ogen merken gevaar veel sneller op. Kom je tijdens het fotograferen van wildlife grote groepen dieren tegen, vergeet dan ook zeker niet om een foto te maken van de groep in zijn geheel en je niet alleen te richten op het individuele dier. Ook dit vertelt veel over de dieren zelf.

Niet alle dieren hoeven scherp op de foto te staan. Door slechts enkele dieren op de foto scherp te zetten creëer je ook diepte in je foto en trekt je aandacht naar een bepaald punt toe in de foto. Op onderstaande foto wordt het oog getrokken naar de pelsrobben net voor het water. Toch laat de foto duidelijk zien dat de dieren in een kolonie leven. Het grote mannetje met de harige kop en manen in de nek waakt over zijn kolonie terwijl een van zijn vrouwtjes zich over haar jong bekommert. Op de achtergrond zijn andere pelsrobben op jacht naar vis in het water. Waren de jagende pelsrobben op de achtergrond scherp geweest evenals de pelsrobben op de voorgrond dan was de foto veel onrustiger geweest om naar te kijken.

Kaapse pelsrobben bij Cape Cross Namibië – Nikon D810 – 400 mm – f/8 – 1/800 – ISO125

Vertel een verhaal

Met wildlife fotografie is het niet altijd even eenvoudig om een verhaal aan je foto toe te voegen. Maar als het kan, doe het dan. Op de foto van de vorige pagina was een duidelijk verhaal aanwezig. Ook onderstaande foto van de Japanse makaak, ook wel sneeuwaap genoemd, vertelt een verhaal. De aap neemt overduidelijk even een momentje voor zichzelf, weg van alle drukke snotapen om haar heen. Even heerlijk ontspannen in de warmwaterbron, onsen genoemd in Japan. Met haar ogen dicht droomt ze even helemaal weg van de werkelijkheid om haar heen.

Apen zijn sowieso een makkelijk onderwerp om verhalen in je foto te krijgen. Ze hebben veel karaktereigenschappen die overeenkomen met mensen en zijn daarom snel herkenbaar. Met dieren die allemaal hetzelfde uiterlijk hebben, zoals bijvoorbeeld veel vogelsoorten is het al lastiger om een verhaal in je foto te krijgen. In dit geval maak je gebruik van eventuele bezigheden van het dier. Het verzamelen van voedsel, het klaarmaken van een nest, interactie tussen de dieren zijn allemaal bezigheden die een verhaal kunnen vertellen. Nu is het maken van een verhaal niet altijd mogelijk, maar observeer goed, als het kan maakt het je foto boeiender om naar te kijken.

Japanse makaak in Yudanaka Japan – Sony SLT-A65V – 200 mm – f/5.6 – 1/320 – ISO250

Wildlife Fotografie in het donker

De meeste wildlife fotografie gebeurt overdag terwijl in verhouding de meeste dieren 's nachts actief zijn. Dieren die zowel overdag als 's nachts actief kunnen zijn, verkiezen ook vaak de nacht op het moment dat het gebied dichtbevolkt is met mensen. Dit zorgt ervoor dat de kans om verstoord te worden veel kleiner is. Wat het wel lastiger maakt om ze op de foto te zetten.

Met avondfotografie is het allereerst erg belangrijk om te weten waar bepaalde dieren zich ophouden. Dus ga ook hiervoor op onderzoek uit. Ook dieren die 's nachts actief zijn, zijn vaak territoriaal en houden zich veelal rondom dezelfde locaties op. Als je eenmaal weet waar ze te vinden, dan kan je aan de slag met fotografie.

Met deze vorm van fotografie is belichting erg belangrijk. Ook al heeft een flitser bij wildlife fotografie in belang van het dier eigenlijk nooit de voorkeur, soms ontkom je er gewoon niet aan. In dat geval heb je een sterke flitser nodig die je eventueel kunt versterken door het plaatsen van bijvoorbeeld een Better Beamer. Dit laatste kan je wellicht het beste omschrijven als een soort reflector die je flitser nog krachtiger maakt. Dit is nodig als je wildlife fotografeert die op redelijke afstand zich in bomen ophoudt. De ingebouwde flitser van de camera komt in de meeste gevallen flitskracht te kort.

Deze galago in Kenia is gefotografeerd met alleen de standaard flitser van de camera. Op de foto is duidelijk te zien dat de flitser niet krachtig genoeg was. Omdat deze halfaap recht de camera in kijkt krijg je door de flitser ook de rode ogen wat het dier bijna een duivelse uitstraling geeft.

Het oplichten van de ogen is overigens ook een van de eenvoudigste manieren om dieren in het donker te kunnen vinden. Op het moment dat je met een sterke lamp de omgeving verkent zie je de ogen op het moment dat het dier naar je toe kijkt oplichten. Hoe vaker je het doet hoe sneller je aan het oplichten van de ogen gaat herkennen om wat voor een dier dat het gaat. Daarnaast verraden sommige dieren zich ook door het geluid dat ze maken.

Om te voorkomen dat je de dieren te veel verstoort, is het advies altijd om geen ellenlange fotografie sessies van hetzelfde dier te houden maar het beperkt te houden bij enkele foto's.

Doe je een night game drive in Afrika of in de Pantanal in Brazilië gebruik dan ook geen flitsers maar maak gebruik van het licht van de spots. Alle flitsers samen zorgen voor veel stress bij het dier. Het welzijn van het dier staat altijd voorop!

Voor extra licht kan je eventueel ook tijdens het fotograferen gebruik maken van een sterke lamp van bijvoorbeeld Nitecore die je kan bevestigen op een statief. Deze richt je op de locatie waar het dier zich bevindt. Als je een flitser gebruikt heb je kans op het rode ogen effect, wat bij veel dieren vaak flets grijs is, omdat ze geen kleuren kunnen zien. Met het gebruik van een sterke zaklamp heb je daar geen last van. Gebruik je de flitser maak dan een foto op het moment dat het dier niet recht naar je camera kijkt maar net iets opzij. Ook is het gebruik van een diffuser bij een flitser aan te raden zodat het licht net wat zachter is.

Gebruik je een flitser zet de camera dan op de P-stand en je flitser op TTL. Ga niet alle waarden zelf proberen in te stellen, dit kost je vaak te veel tijd. TTL betekent Through The Lens waarbij de camera zelf aangeeft hoe krachtig de flitser. Is de flitser te krachtig, doe dan een belichtingscompensatie op de flitser zelf door hem wat te minnen. Te zwak, dan kan je hem plussen.

Hoe verder je van het dier verwijderd bent, des te zwakker het licht zal zijn. Je zal dus een goede balans moeten vinden tussen het benaderen van het dier zonder deze te verstoren en toch voldoende licht te hebben voor een goede foto.

De meeste wildlife fotografie voor zoogdieren en vogels in nacht doe je met een telelens. Je hebt over het algemeen weinig licht dus je zal met je ISO-waarde standaard hoog moeten gaan zitten. Een ISO van 3200 is niet ongebruikelijk maar het kan zijn dat je soms nog verder omhoog zal moeten.

Fotografeer je vanuit een voertuig dan is een goede bonen/rijstzak een pré. Zet dan ook altijd de motor van de auto uit om geen bewegingsonscherpte te krijgen die veroorzaakt wordt door een draaiende motor.

Wat betreft het diafragma ga je ook altijd zo laag als je kan gaan. De lens moet zo ver mogelijk open staan om ze veel mogelijk licht binnen te laten. Over het algemeen ben je ver genoeg van het dier vandaan om voldoende scherptediepte te krijgen.

Welke witbalans je gebruikt is afhankelijk van de kleur van je zaklamp. Vaak is de

automatische witbalans prima. Maar maak altijd even een test foto om te kijken hoe de kleuren op de foto's overkomen. Mocht het nodig zijn dan kan je de kleurwarmte aanpassen. Zie hiervoor het hoofdstuk witbalans. Gelukkig kan je als je in RAW fotografeert ook vrij eenvoudig achteraf de kleurtonen aanpassen.

Neem ook een hoofdlampje mee die je kan gebruiken om de camera juist in te stellen. Ook al denk je alle knopjes blindelings te kunnen vinden op de camera. Een hoofdlampje biedt soms uitkomst als je even iets niet kunt vinden. Let er wel op dat je het hoofdlampje, zodra je gaat fotograferen, weer uit zet. Bij oudere spiegelreflexcamera's kan het zijn dat je een paarse kleurzweem op je foto krijgt als je per ongeluk met licht door je zoeker schijnt.

Volgende pagina: Genetkat in Kenia belicht met een zaklamp – Sony SLTA65V – 80 mm – f/5 – 1/60 – ISO400

Honingdas in Etosha Namibië belicht met een Nitecore Tinymonster – Nikon D810 – 120 mm – f/4 – 1/160 – ISO1600

Blijf oefenen

Het krijgen van de ultieme wildlife foto, het perfecte plaatje zoals jij hem wil hebben, vergt oefening. Heel veel oefening. Net zoals een muzikant jaren en jaren oefent om zijn instrument helemaal tot in de puntjes onder controle te krijgen, een topsporter dag in en dag uit traint om tot de top te behoren, zal je als fotograaf ook jezelf moeten blijven ontwikkelen. Blijven oefenen dus. Bekijk je foto's. Ben je niet tevreden over je foto, zoek de reden. Waarom is de foto niet goed? Welke instellingen zijn correct en welke zijn incorrect. Wat kan je doen om ervoor te zorgen dat je deze fout niet meer opnieuw maakt. Hier gaan duizenden en duizenden foto's overheen.

Maar bovenal, beleef plezier aan het fotograferen en ben trots op je resultaten.

Succes!

Patrick Gijsbers

Witkeelcaracara in Argentijns Patagonië. Nikon D810 – 400 mm – f/6.3 -1/8000 – ISO1000

Fotoreizen naar Helgoland in winter en zomer

Onze Fotoreis Helgoland is een must voor natuurfotografen. Zowel onze Winter Fotoreis Helgoland als onze Zomer Fotoreis Helgoland is een echt walhalla voor natuurliefhebbers. En... het leuke is, dat je beide reizen kunt meemaken. Ze zijn namelijk totaal verschillend qua dierenleven wat je ziet. In de winter ligt de nadruk op de jonge, witte, wollige zeehondenpups en hun moeders, terwijl de fotografiereis in de zomer zich naast zeehonden ook vooral richt op Jan van Genten en andere vogels. En alhoewel het vastleggen van de dieren de hoofdreden van deze fotografiereis is, is landschapsfotografie ook onderdeel van zowel de Winter als Zomer Fotoreis Helgoland.

Tijdens zonsopkomst en zonsondergang sta je met jouw camera paraat. Wij hebben onze fotoreizen naar Helgoland bewust niet in het weekend gepland, maar grotendeels door de week, om grote groepen fotografen te mijden en om in alle rust te kunnen fotograferen.

Schrijf je nu in

